

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
ชุมชนเดชอุดมพัฒนา

สารนิพนธ์

ของ

นายชนม์ชาติ สุวรรณนุรักษ์

เสนอต่อ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

กันยายน 2545

ISBN 974-533-136-8

ชนม์ชาติ สุวรรณนุรักษ์ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้าน “ชุมชนเดชอุดมพัฒนา”

อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์

ISBN 974-533-136-8 , 145 หน้า

สารนิพนธ์ฉบับนี้ มีเนื้อหาเป็นการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ภายในชุมชน “เดชอุดมพัฒนา” ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ปัจจัยบวก และลบ ตลอดจนศักยภาพของชุมชน นอกจากนี้ยังศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของ โดยผู้วิจัยได้เข้าไปปฏิบัติงานในพื้นที่ และดำเนินการในเรื่องการเก็บข้อมูล ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึง เดือน กรกฎาคม 2545 และได้ใช้เครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูล จากแบบรายงาน (บร.1 - บร.12) , การเข้าไปสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ และสัมภาษณ์กลุ่มประชากรตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในรูปแบบการประเมินแบบ CIPP MODEL ผลการประเมินพบว่า คณะกรรมการกองทุนมีความรู้ และมีความสามารถในการจัดการบริหารเงินกองทุน และสมาชิกกองทุนกู้เงิน ไปใช้ตามวัตถุประสงค์ โดยชำระเงินกู้และดอกเบี้ย คิดเป็น 100 % ส่งผลให้กองทุนประสบความสำเร็จ ปัจจัยด้านบวกพบว่า คณะกรรมการกองทุนมีความเข้มแข็ง และมีผู้นำชุมชนคือ ประธานกองทุน ที่มีศักยภาพในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชุมชนเป็นอย่างดี จากการที่เป็นชุมชนเมืองจึงได้รับการพัฒนา และช่วยเหลือ จากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น โครงการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาล และการให้ความช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชน ส่วนปัจจัยด้านลบพบว่า การเป็นชุมชนเมือง การรวมกลุ่มหรือเครือข่ายองค์กรประชาชนมีน้อย เพราะข้อจำกัดในเรื่องของเวลาของสมาชิกไม่ตรงกัน สำหรับข้อเสนอแนะที่ดีที่สุดคือ การเพิ่มผลตอบแทนแก่คณะกรรมการกองทุน โดยปัจจุบันคณะกรรมการมีส่วนตัวของแต่ละคนในการดำเนินงาน และในการด้านของงานเพิ่มความรู้ ทักษะควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ได้เข้ามาให้ความช่วยเหลือ หรืออบรมเพิ่มเติมให้แก่สมาชิก ซึ่งข้อเสนอแนะดังกล่าวนี้ จะช่วยให้ชุมชนเดชอุดมพัฒนา มีศักยภาพที่เข้มแข็งมากขึ้น และสามารถที่จะพึ่งตนเองได้ต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา..... โสภณพ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณา
 สารนิพนธ์ฉบับนี้ เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
 สาขาการจัดการและการประเมิน โครงการ ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษานิพนธ์

 (รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณะกรรมการสอบ

กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย อินทรประวัตติ)

อนุมัติให้รับ สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
 สาขาการจัดการ และการประเมิน โครงการของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

 คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม
 (รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)
 วันที่ ๖ เดือน ๙ พ.ศ. 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก คณาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิ รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง ทุก ๆ ท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ที่ปรึกษา ทั้ง 3 ท่านดังนี้

รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์

รองศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย อินทรประวัตติ

อาจารย์ ดร.มณีเพ็ญ อภิบาลศรี

และ คุณนพสร แสนชัยยา ซึ่งเป็น อาจารย์นิเทศก์ ที่ได้ช่วยกรุณาเสียสละเวลาอัน มีค่าในการตรวจสอบคุณภาพ และดูแล ในเรื่องของการจัดทำสารนิพนธ์ ให้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดีเป็น อย่างดี

ขอขอบพระคุณ คุณชนชด, คุณพ่อเสมอ คงมา , คณะกรรมการกองทุนเศรษฐกิจชุมชนพัฒนา และ สมาชิกในชุมชนทุก ๆ ท่าน ที่ได้เอื้อเฟื้อข้อมูลต่าง ๆ ในการจัดทำตลอดระยะเวลาปฏิบัติงาน และให้ ความร่วมมือกับผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ, คุณแม่ เพื่อน ๆ บัณฑิตกองทุนทุกท่าน, คุณสุภารัตน์, พิมพ์วิทย์, พิ กนิษฐา, และที่ผู้วิจัยไม่ได้เอ่ยนามไว้ ณ ที่นี้ ที่ได้ช่วยเป็นกำลังใจที่ดีในการทำงาน และให้ความช่วย เหลือผู้วิจัยเป็นอย่างดีตลอดมา

ชนม์ชาติ สุวรรณนุรักษ์

ผู้วิจัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญแผนภาพ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ภูมิหลังหรือหลังการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีดำเนินการ.....	5
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	6
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	7
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	7
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	8
3. แบบติดตามการสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	11
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียน และประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	11
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	12
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	13

7. หลักการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล.....	14
8. เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	16
9. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	20
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ.....	22
1. รูปแบบการประเมิน และเครื่องมือ.....	22
2. ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล.....	24
3. ตัวชี้วัดบริบท และตัวแปรที่ศึกษา.....	26
4. ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวม และตัวแปรที่ศึกษา.....	27
5. ตัวชี้วัดผลการทดลองวิธีการใหม่ และตัวแปรที่ศึกษา.....	30
6. ตัวชี้วัดการประมวผลเทคนิควิธี และตัวแปรที่ศึกษา.....	30
7. การแจกแจงตัวแปร และลักษณะของค่าบนตัวแปร.....	31
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ.....	37
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	37
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม.....	50
3. ผลการทดลองวิธีการใหม่.....	57
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	58
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	64
1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	64
2. วิธีการดำเนินการ.....	64
3. ผลการดำเนินการ.....	65
4. อภิปรายผล.....	66
5. ข้อเสนอแนะ.....	68
บรรณานุกรม.....	๗
ภาคผนวก.....	ญ

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	4
2. ความคิดพื้นฐานของการประเมิน.....	15

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงช่วงอายุของประชากรในเขตชุมชนเศรษฐกิจพัฒนา	47
2. แสดงจำนวนของผู้กู้ และยอดเงินกู้รายเดือน (มกราคม – กรกฎาคม).....	51
3. แสดงประเภทของการกู้ และวงเงินที่ปล่อยกู้ในแต่ละงวด.....	52
4. แสดงกิจกรรมที่ปล่อยกู้ไปลงทุน	52
5. แสดงรายชื่อของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ชุมชนเศรษฐกิจพัฒนา	53

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลังหลักการและเหตุผล

ตามที่รัฐบาลโดยการนำของพันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร มีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีปรัชญาในการสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและบริหารจัดการหมู่บ้าน/ชุมชน เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชน องค์กรราชการ/เอกชน ประชาสังคม เพื่อเน้นไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และเป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน และเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับกองทุนเพื่อการ พัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วนอื่นทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่ได้รับการอนุมัติจัดตั้งกองทุน และได้รับการจัดสรรโอนเงิน1 ล้านบาทเข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้วนั้น จึงจำเป็นต้องหาหลักการ วิธีการ เป้าหมาย ในการที่จะทำให้การบริหารจัดการกองทุนเป็นไปตามปรัชญาและวัตถุประสงค์ของเงินตามนโยบายของรัฐบาลอย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้กองทุนมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

เพื่อให้ได้ทราบผลของการบริหารจัดการกองทุนว่ามีกระบวนการตามวัตถุประสงค์หรือไม่ประการหนึ่งและอีกประการหนึ่งเพื่อสนับสนุนเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านชุมชนเศรษฐกิจพัฒนา ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา จึงมีโครงการประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ ซึ่งให้นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต เข้ามาประจำอยู่ในหมู่บ้านเพื่อศึกษาบริบทชุมชนและวิจัยข้อมูลโดยแบบรายงานต่างๆ ตลอดจนติดตามประเมินผลการดำเนินการ

ในรูปของสารนิพนธ์ เพื่อที่จะชี้ให้เห็นถึงจุดแข็งจุดอ่อนของการบริหารจัดการกองทุนและทิศทางข้างหน้าในปีต่อไปซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการที่จะนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาโครงการของแต่ละหมู่บ้านอีกนัยหนึ่งเพื่อเป็นการพัฒนาทักษะและความรู้ความสามารถของนักศึกษาในด้านการเรียนรู้ชุมชนและท้องถิ่น โดยกำหนดให้ระเบียบบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเป็นหลักสูตรเชิงสหวิทยาการและการบูรณาการ โดยโครงสร้างหลักสูตรประกอบด้วย การวิจัยชุมชน การจัดการและวางแผนธุรกิจ การจัดการธุรกิจชุมชน และการประเมินเพื่อพัฒนา ซึ่งเนื้อหาในหลักวิชาเหล่านี้มุ่งเน้นไปสู่การปฏิบัติจริงทั้งเพื่อตัวบัณฑิตเองและเพื่อคณะกรรมการตลอดจนสมาชิกกองทุน เช่น ด้านการเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์ และการตลาด ซึ่งทั้งหมดนี้ถือเป็น กรณีศึกษาตามหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ

วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ

- เพื่อทราบกระบวนการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
- เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน มีอะไรบ้าง
- เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านในทัศนะของประชาชนในชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของหมู่บ้าน

กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎี หรือต้นแบบทางความคิดที่ผู้เขียนสารนิพนธ์ ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านชุมชนเศรษฐกิจพอเพียง ค.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา ในครั้งนี้ ได้แก่ ต้นแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซีพีพีโมเดล” ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยที่อักษรมีความหมายดังนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือ บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก	Input	คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Process	คือ กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Product	คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ

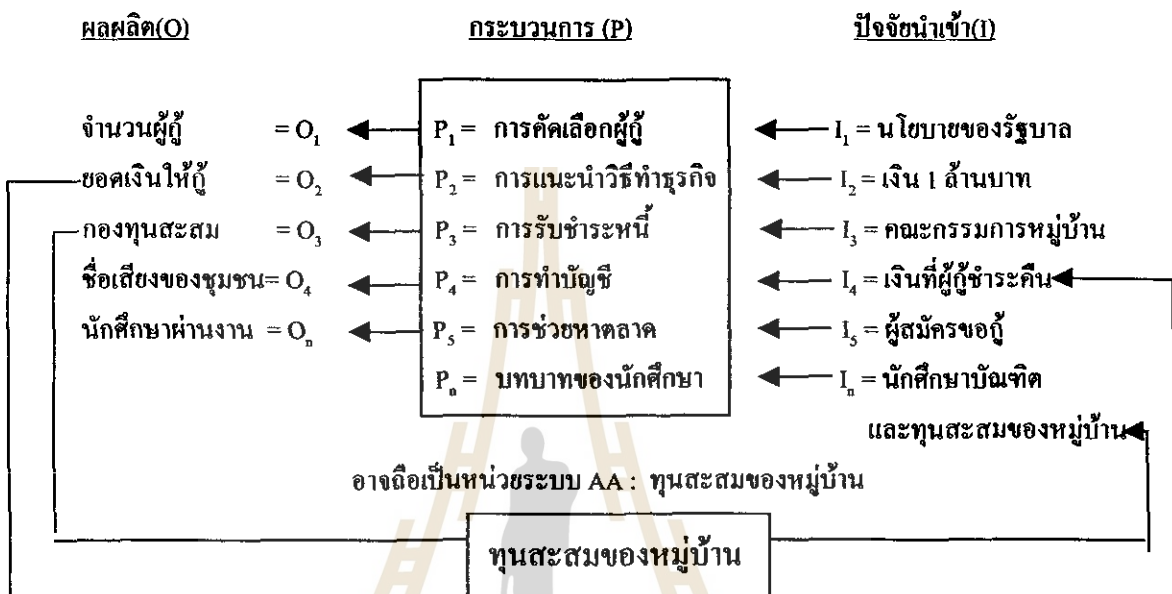
และแบ่งการตัดสินใจออกเป็น 4 ส่วน คือ

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน
2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้าง
3. การตัดสินใจในการปฏิบัติ
4. การตัดสินใจเพื่อการทบทวน โครงการ

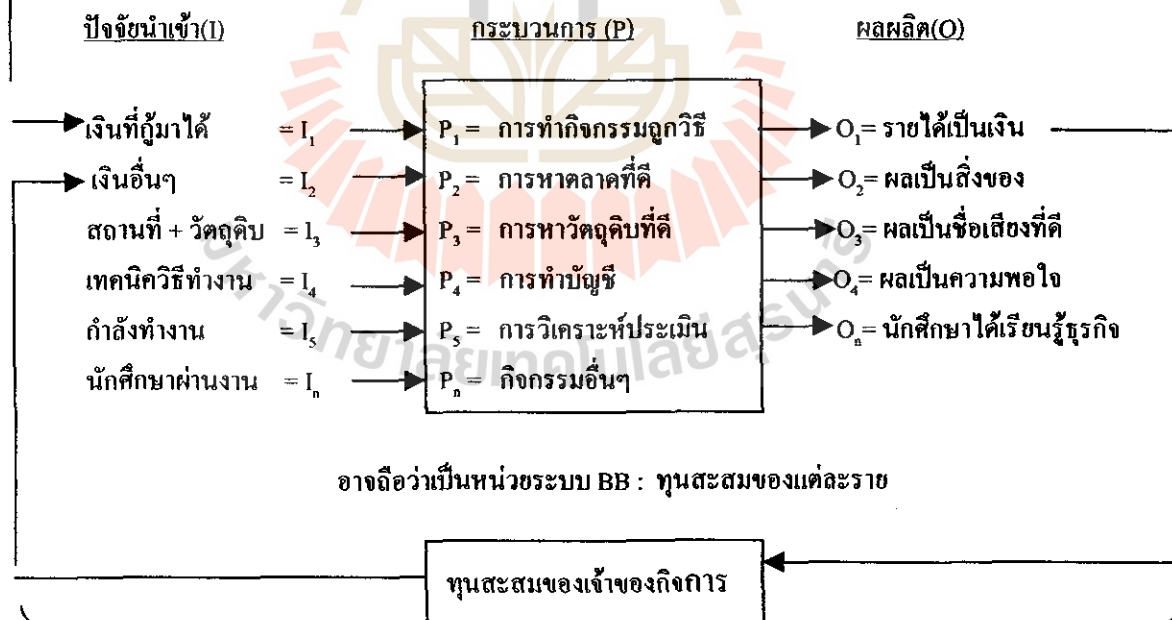
และแผนภาพต่อไปนี้ จะแสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของ “ซีพีพี โมเดล”
ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้แต่ละราย (B1...Bn)

บริบท C

แผนภูมิที่ 1 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จากแผนภูมิที่ 1 นี้แสดงโดยภาพรวมของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านชุมชนเคชอุคมพัฒนาและผู้กู้จึงประกอบด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นหน่วยระบบ A ได้แก่หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำ ส่งเสริมผู้กู้โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยพ่วง คือ หน่วยระบบ AA

ส่วนที่ 2 เป็นหน่วยระบบ B ได้แก่ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละรายโดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ BB

สำหรับหน่วยระบบ A มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ I ตามรายการต่างๆ ดังปรากฏในแผนภูมิมีกระบวนการทำงาน ได้แก่ P ตามรายการต่างๆ ดังปรากฏในแผนภูมิ และมีผลผลิต ได้แก่ตามรายการต่างๆ ดังปรากฏในแผนภูมิ

หน่วยระบบ B คล้ายกันกับหน่วยระบบ A คือ เป็นหน่วยระบบของผู้กู้แต่ละคน มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ I ที่จะนำมาประกอบกิจการของผู้กู้แต่ละราย มี P คือกระบวนการทำอาชีพตามรายการและมี O ได้แก่ ผลผลิตตามรายการ

ความเชื่อมโยงที่สำคัญของหน่วยระบบ A และ B คือ หน่วยระบบกองทุนเป็นผู้ให้กู้แก่หน่วยระบบ B และอาจจะช่วยหาตลาดจำหน่ายสินค้าบางอย่าง ตลอดจนช่วยหาวิธีแนะนำดำเนินกิจการให้ได้ผลดี ส่วนหน่วยระบบ B เมื่อดำเนินการได้ผลดี ส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้กับหน่วยระบบ A

บริบท C ในที่หมายรวมถึงบริบทของหน่วยระบบ A และ B เช่น สภาพภูมิประเทศและประชากรของชุมชน ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปของประเทศและนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุน

วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ชุมชนเคชอุคมพัฒนา ต.ในเมือง อ.เมือง จ. นครราชสีมา มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านชุมชนเคชอุคมพัฒนา ต.ในเมือง อ.เมือง จ. นครราชสีมา

2. ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านชุมชนเดชอุดมพัฒนา ต.ในเมือง อ.เมือง จ.

นครราชสีมา

3. ใช้ซอฟต์แวร์ไมโครวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

4. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร. บางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการศึกษานี้จะได้ประโยชน์ ดังนี้

1. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านชุมชนเดชอุดมพัฒนา ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา
2. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนฯ
3. ได้ตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ชุมชนเดชอุดมพัฒนาและแนวทางวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่างๆ ในหมู่บ้านชุมชน
4. ผู้ศึกษา ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์ อันจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ อย่างเป็นระบบได้

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

หลักวิชาต่างๆ ที่ปรากฏในบทนี้ เป็นหลักวิชาการที่ผู้ทำสารนิพนธ์ ได้ประมวลจากแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่นๆ เพื่อแสดงว่าหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและหลักวิชาการด้านเทคนิควิธีการประเมิน ที่นำมาใช้ในการประเมิน ครั้งนี้มีความถูกต้องและมีความสมเหตุสมผลในทางวิชาการ หลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและประเด็นเทคนิคการประเมินดังกล่าวมี 8 ด้าน ได้แก่

- นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

พ.ศ. 2544

- แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน
- ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- หลักวิชาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาล ซึ่ง ได้แถลงต่อรัฐสภา ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพเสริมรายได้ ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็ก และ เพื่อเป็นการสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถ ในการจัดระบบบริหารจัดการ เงินกองทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง

หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน
- การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ตามแนวทางในหมู่บ้าน เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา
- การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนา อาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชน
2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้าง และพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ ในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ. 2544
- 2) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2)

3) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

4) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

ผู้เขียนใช้แนวทางนโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติดังกล่าว เป็นหลักในการจัดทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ และในการประเมินโครงการกองทุน หมู่บ้านที่ผู้เขียนรับผิดชอบอยู่

(รายละเอียดเพิ่มอยู่ในภาคผนวก)

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า “กทบ.”
2. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี และอาจได้รับแต่งตั้งได้อีก
3. นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระตามข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ
 - ตาย
 - ลาออก
 - เป็นบุคคลล้มละลาย
 - คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
 - เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
 - ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
4. การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนคณะกรรมการทั้งหมด
5. คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้
 1. กำหนดนโยบาย

2. กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
 3. จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
 4. กำหนดแผนงาน และออกระเบียบ
 5. ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหา
 6. ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และการบริหารกองทุน
 7. แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน
 8. ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่นๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
 9. เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือ ลูกจ้างของส่วนราชการ หรือปฏิบัติงานตามปกติ
 10. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค รวมทั้งฐานะทางการเงินของกองทุน ให้คณะกรรมการทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
 11. การประชุมของคณะกรรมการให้นำข้อ 9 มาใช้กับการประชุมและวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมอนุกรรมการ โดยอนุโลม
 12. ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษา และคณะอนุกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ ได้เข้าประชุมคำตอบแทนตามอัตราที่กำหนด
- หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ**
13. ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
 14. สำนักงานมีอำนาจ หน้าที่ ดังต่อไปนี้
 1. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
 2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
 3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน
 4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
 5. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์การต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
 6. จัดให้มีหรือสนับสนุนให้การประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน

7. พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน

8. ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน

9. ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุนและรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการ ในส่วนการบริหารกองทุน

10. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ

11. ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. กระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

1.1 จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุม จะต้องมีครัวเรือนสามในสี่ของจำนวน ครัวเรือนทั้งหมด

1.2 การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

1.3 วันที่เลือกคณะกรรมการกองทุน

2. คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทำขึ้นเพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนรวมทั้งให้ข้อมูล รายละเอียดความเป็นจริงของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ให้ในการกำหนด

นโยบายและแนวทางการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น จำนวนประชากรในหมู่บ้าน, จำนวนครัวเรือน, อาชีพของประชากร, ผลผลิตของประชากร และรายได้เฉลี่ยของประชาชน
2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เช่น
 - จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - วิธีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - วันที่มีการเลือกคณะกรรมการ
 - เงินทุนหมู่บ้าน
 - คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ร่วมกันประเมินประสิทธิภาพในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ผู้ทรงคุณวุฒิ และที่ปรึกษาของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
3. การเตรียมความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - ระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - ระเบียบข้อบังคับ มีข้อกำหนดในเรื่องต่อไปนี้อยู่แล้วหรือไม่
 - วิธีการกำหนดระเบียบข้อบังคับ กำหนดขึ้นโดยใคร
4. ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - จำนวนกลุ่ม และองค์กรชุมชนภายในหมู่บ้าน
 - ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีสมาชิกแล้ว
 - จำนวนเงินที่สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในรูปแบบของการถือหุ้น การออม ค่าธรรมเนียม เงินบริจาค และเงินให้เปล่า
 - การเปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารออมสิน หรือ ธกส.
 - หมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้ความร่วมมือ หรือเชื่อมโยงในการพัฒนากับหมู่บ้านและชุมชนหรือเครือข่ายอื่นนอกหมู่บ้าน และชุมชนเมืองหรือไม่
5. แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อได้รับการสนับสนุนเป็นวงเงินไม่เกิน 1 ล้านบาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
 - วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึง

การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท การอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น

3. ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วน ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบ โดยเร็ว

ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อยสองคน เป็นผู้แทนคณะกรรมการกองทุนในการทำสัญญากู้ยืมเงินกับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้

ให้ผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร และแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบ โดยเร็ว

การโอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ตามวรรคสอง ธนาคารจะเป็นผู้ทำหน้าที่โอนเงินเข้าในบัญชีผู้กู้ที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุน ตามคำสั่งและเงื่อนไขของคณะกรรมการกองทุน

4. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

5. ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก โดยคำนึงถึงจรรยาบรรณ และสภาพเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลัก และปิดประกาศอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนดังกล่าวอย่างเปิดเผย

6. การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้ชำระให้แล้วเสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่กำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

การชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนทุกประเภท ผู้กู้หรือผู้นำเงินไปลงทุนจะต้องนำเงินไปส่งคืนธนาคาร และนำหลักฐานการการส่งชำระคืนเงินกู้หรือเงินลงทุนไปมอบให้คณะกรรมการกองทุน เพื่อเป็นหลักฐานในการทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

7. ในกรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้อย่างแน่นอนสำหรับจำนวนที่ขาดหรือค้างชำระ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้

คณะกรรมการกองทุนอาจพิจารณายกเลิกหรือปรับลดเบี้ยปรับให้แก่ผู้กูรายหนึ่งรายใดก็ได้เมื่อมีเหตุอันสมควร และด้วยความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกด้วยเสียงเกินกึ่งหนึ่ง หรือดำเนินการอื่นๆ ตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

8. ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงินหรือเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้กู้ นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที

ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อลงมติให้ผู้กู้ซึ่งนำเงินกู้ไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในคำขอกู้ยืมเงินพ้นจากสมาชิกภาพในระยะเวลาสามสิบวันหลังจากวันยกเลิกสัญญาสมาชิกซึ่งที่ประชุมสมาชิกมีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพตามวรรคสอง ห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนเป็นระยะเวลาสองปี

หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบ ชิพพ์โมเดล

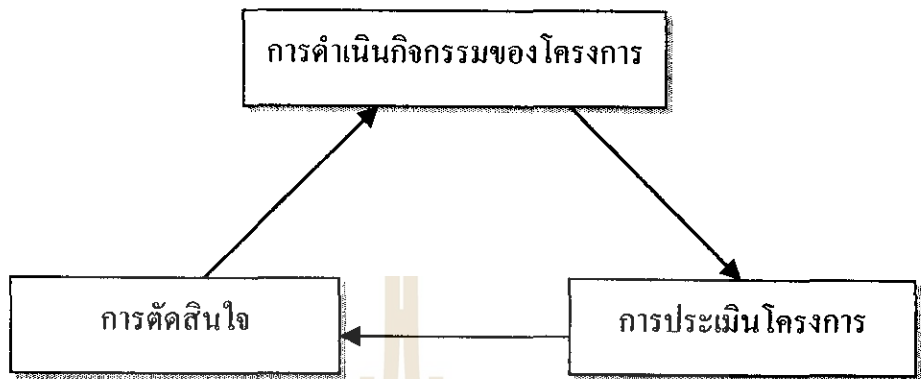
รูปแบบที่ใช้ในการประเมิน โครงการของกองทุนหมู่บ้านครั้งนี้ได้ทำรูปแบบ ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการประเมินแบบชิพพ์โมเดล

สต๊อฟเฟิลบีม ได้สรุป “ รูปแบบการประเมินโครงการแบบชิพพ์โมเดล ดังนี้

“ การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และการนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ ”

โดยมีแนวคิดพื้นฐานคือ

แผนภูมิที่ 2 ความคิดพื้นฐานการประเมินของสตףเฟิลบีม

สตףเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนของการประเมิน เป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

และสตףเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมิน ว่า รูปแบบการประเมินแบบซีพพี (CIPP MODEL) ที่มาจากภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินโครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมิน เพื่อพิจารณาหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไป มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน
4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์โครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

นอกจากนี้ ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน ดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจ เพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไปและสัฟเฟิลบิม ได้นำเสนอแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภทของการประเมินกับการตัดสินใจ

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดเกี่ยวกับชุมชนเมือง

ความหมายของชุมชนเมืองตามแนวความคิดต่างๆ ที่ได้ทำการศึกษานั้น จึงได้นิยามว่า ชุมชนเมือง คือ แหล่งตั้งถิ่นฐานขนาดใหญ่ โดยมีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น และอาชีพส่วนใหญ่ของประชากร มีใช่การเกษตร

ในด้านของสภาพแวดล้อมของชุมชนเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนบ้านจะลดลงทั้งนี้ ทุกฝ่ายต้องใช้เวลาเพื่อแสวงหารายได้มาสู่ตนเอง ในชุมชนเมืองจึงเป็นชุมชนที่มนุษย์สัดคล้องพันหนนาการจากครอบครัว จากระบบเครือญาติ หรือจากชุมชน และความทันสมัยของชุมชน ได้ทำให้เกิดทัศนคติและพฤติกรรมของประชากรในสังคมเปลี่ยนไป ซึ่งมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของความเป็นมนุษย์ ความเป็นสัตว์สังคม

ดังนั้น เพื่อความอยู่รอดของประชากรในชุมชนเมือง จะต้องพยายามปรับเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรมในส่วนตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงที่มีความใหม่, คล่องตัว, รวดเร็วของ

สังคมเมือง เพราะถ้าไม่สามารถเปลี่ยนแปลงปรับตัวทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมของชุมชนเมืองได้ จะทำให้เกิดปัญหาด้านอาชีพ การเข้ากลุ่มสังคม แม้กระทั่งการเลี้ยงครอบครัว

แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

จะมีอยู่ 2 ด้านหลัก ๆ คือ

1. การพัฒนาด้านวัตถุ คือการสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนเพื่อส่งเสริมให้เกิด หรือมีความเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่เห็นโดยชัดเจน เช่น การส่งเสริมด้านผลิตผล การส่งเสริมระบบขนส่ง การคมนาคม การชลประทาน
2. การพัฒนาทางด้านจิตใจ คือ การสร้างความเจริญ โดยมุ่งจะให้การศึกษาอบรมประชาชน ซึ่งรวมถึงการให้การศึกษาตามโรงเรียน มหาวิทยาลัยตามโครงการของกระทรวงศึกษาธิการ

ซึ่งการพัฒนาชุมชน ก็คือกระบวนการมุ่งส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น ทั้งนี้โดยประชาชนเข้าร่วมมือ และริเริ่มดำเนินงานเอง

แนวความคิดเกี่ยวกับความเป็นเอกภาพ และความเข้มแข็งของชุมชน

มีประเด็นย่อยๆ ได้ดังนี้

1. ความเป็นเอกภาพของชุมชน
 - 1.1 ภาพหมู่บ้านที่คาดหวัง
 - 1.2 ลักษณะผู้นำทั้งที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ
 - 1.3 สภาพการทำงานเป็นทีมงาน
 - 1.4 การบริหารจัดการ
 - 1.5 ทางเลือกในการดำเนินชีวิต
 - 1.6 วิธีแก้ปัญหาเมื่อเกิดการขัดแย้ง
 - 1.7 ความสามารถในการต่อรองซื้อขาย
 - 1.8 เงื่อนไข และปัจจัย ที่เป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์อันดี

1.9 วิธีการที่ชุมชนใช้ถ่ายทอดสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิม

2. ความเข้มแข็งของชุมชน

- 2.1 โครงสร้างขององค์กรบริหารและการจัดการ
- 2.2 เครือข่ายที่สนับสนุนเครือข่าย
- 2.3 ระบบการตรวจสอบ ประเมินคุณค่า ความเหมาะสม
- 2.4 ข้อมูล และการเข้าถึงข้อมูลระบบการตัดสินใจ
- 2.5 การแบ่งงาน แบ่งความรับผิดชอบ
- 2.6 สถานที่ หรือเวทีความรู้
- 2.7 โครงสร้างพื้นฐาน ทรัพยากรธรรมชาติ
- 2.8 อิทธิพลวัฒนธรรม ค่านิยมการบริโภคภายนอกชุมชน
- 2.9 ภาวะความเป็นผู้นำ

กองทุนหมู่บ้านสวนทิศทางการพักหนี้

นายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม สมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กล่าวถึงโครงการกองทุนหมู่บ้านว่า รัฐบาลให้ความสนใจกับฐานล่างจริง แต่มาตรการที่ใช้อยู่หนักไปในทางปริมาณและตัวเงิน ซึ่งมีทั้งข้อดีข้อเสีย เพราะถ้าเงินเข้าไปเร็วและแรง ถึงแม้จะแก้ปัญหาได้บางส่วน แต่ก็สร้างปัญหาตามมาเช่นกัน ถ้าจะไม่ให้เงินสร้างปัญหา ก็ต้องค่อยๆ เข้าไป ซึ่งในทางปฏิบัติก็เป็นเรื่องที่ยาก ด้าน ดร.อัมมาร สยามวาลา นักวิชาการเกียรติคุณ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) มองว่า อาจจะถูกต้องที่ว่า เวลานี้เกษตรกรมีหนี้สินมากเหลือเกิน เพราะฉะนั้น แนวทางแก้ปัญหาอันแรกที่จะประกาศได้ทันทีคือ

การพักชำระหนี้ แต่การพักหนี้ของรัฐบาล ไม่ได้หมายความว่าหนี้หายไป เพราะจริงๆ แล้วหนี้ยังอยู่ แลผมยังให้หนี้ใหม่อีก 1 ล้านบาท ทำให้หนี้เพิ่มขึ้นอีก ดังนั้น การที่เราจะใช้เครื่องมือของรัฐ ในการกระจายทรัพย์สินให้กับชาวบ้าน ต้องทำอย่างระมัดระวัง เนื่องจากต้องกระทำผ่านคนที่เป็หัวหน้าคณะ หรือคนใกล้ชิดกับนักการเมือง

กองทุนหมู่บ้านกับการพัฒนา

โดยปรีดี โชติช่วง กรมการพัฒนาชุมชน

รัฐบาลได้นำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่สู่ตลาดชุมชนไทย คือ กองทุนหมู่บ้านหนึ่งล้านบาท นับเป็นจำนวนเงินประมาณเจ็ดหมื่นล้านบาท จึงจะครอบคลุมหมู่บ้านทั่วทั้งประเทศไทย กลายเป็นบทวิพากษ์ในสภากาแฟ เวทีชาวบ้าน ประชาคมชุมชนทุกระดับ ตลาดนัด ตลาดซูปเปอร์มาร์เก็ต

และสภาผู้แทนราษฎร ตลอดไปจนถึงวุฒิสภา เสมือนคล้ายกับละครชีวิตหลังข่าวที่ทุกคนติดกันงอมแงม จับตาดู เจียหูฟัง ต่างมุมมอง ต่างมุมมอง และต่างมุมวิพากษ์ กระทั่งเกาะติดข่าวคราวความเคลื่อนไหวแทบไม่กระพริบตาทีเดียวละครับชวนให้ติดตามเหตุการณ์อันชวนระทึกใจเป็นอย่างยิ่ง

โครงการกองทุนหมู่บ้าน “อาจไม่ได้ใช้ประโยชน์อย่างแท้จริง”

นายศรียะเกศ สมาน กรมการกองทุนชุมชนภาคเหนือ จ.ลำปาง เปิดเผยว่า จากกรณีที่จังหวัดลำปาง เป็นจังหวัดเดียวที่มีการรายงานจากคณะอนุกรรมการระดับจังหวัด ว่ามีหมู่บ้านที่ไม่ผ่านเกณฑ์ความพร้อมจำนวน 13 หมู่บ้านนั้น จากการสังเกตการณ์และลงพื้นที่พบว่า หมู่บ้านที่ผ่านเกณฑ์การเตรียมความพร้อมมีจำนวนน้อยมาก

โดยหมู่บ้านที่ผ่านเกณฑ์แบบทั้งหมด จะให้เจ้าหน้าที่รัฐเป็นผู้ร่างระเบียบ และหลักเกณฑ์ความพร้อมของแต่ละหมู่บ้าน เพื่อให้ผ่านเกณฑ์ แต่ไม่ได้เกิดจากการจัดเวทีชาวบ้าน และไม่ได้ผ่านกระบวนการตามกรอบที่รัฐบาลได้กำหนดไว้ทั้งนี้ เป็นเพราะโครงการนี้ค่อนข้างเร่งรัด ทำให้กระบวนการและกลไกต่าง ๆ เป็นไปอย่างรีบร้อน และไม่ได้เป็นโครงการที่เกิดจากการร่วมคิดร่วมทำอย่างแท้จริง ทำให้โครงการนี้อาจเหมือนกับโครงการมิยาซากา ซึ่งเป็นเงินที่ไม่ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์อย่างแท้จริง

กองทุนหมู่บ้าน : พัฒนาการให้กล้าหาญพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง

กองทุนหมู่บ้านเป็นแค่เครื่องมือในการให้คนในชุมชนใช้หลัก 5 ร่วมในการทำงาน คือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ และร่วมรับผลประโยชน์ กระบวนการ 5 ร่วม ทำให้ผู้คนในหมู่บ้านเกิดโอกาสในการพบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนถึงปัญหาของครอบครัว ชุมชน และร่วมกันคิดหาทางออกที่เหมาะสมกับชุมชนและเกิดการช่วยเหลือเกื้อกูลกันตามวิถีชีวิตของคนไทย ซึ่งถือได้ว่าเป็นต้นทุนทางสังคม ที่กำลังจะเหือดหายไปจากสังคมไทย กระบวนการอย่างนี้เองที่เป็นพื้นฐานวิถีชีวิต

ประชาธิปไตยที่ทุกคนมีสิทธิ มีเสียง ทุกคนต้องฟังเสียงของคนส่วนใหญ่ที่ได้รับกระทบ และเดือดร้อนมากกว่าคนอื่น ๆ เกิดความเห็นอกเห็นใจ ห่วงหาอาทรต่อกัน จึงเป็นมิติของการพัฒนาที่กำลังจะสูญหายไปได้พื้นที่กลับมาอีกครั้งที่ชาวบ้านได้มีส่วนร่วมเป็นผู้คิดเอง ทำเอง และเขาจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ และมองเห็นคุณค่าของสิ่งที่ได้รับจนก่อให้เกิดเป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านชุมชนเคชอคมพัฒนา

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านเคชอคมพัฒนา เป็นโครงการที่มุ่งเน้นสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยกำหนดให้ผู้ทำสารนิพนธ์ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่หมู่บ้าน ให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์ และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและการพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ ดังโครงการต่อไปนี้

โครงการส่งเสริมอาชีพสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านเกิดรายได้
- เพื่อเพิ่มความรู้ความสามารถในด้านอาชีพแก่สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
- เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของแต่ละกลุ่มอาชีพ
- ให้สมาชิกเสนอแนะปัญหาตลอดจนแสดงแนวความในการแก้ปัญหาาร่วมกัน
- เพื่อเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพและสร้างรายได้ให้แก่สมาชิกผู้กู้ยืม

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีรายได้จริง
- สมาชิกกองทุนหมู่บ้านสามารถนำความรู้ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
- ทำให้สมาชิกมีประสบการณ์ใหม่เกิดขึ้น
- สมาชิกสามารถทำงานร่วมกับกลุ่มและสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวเองได้

- สมาชิกกองทุนหมู่บ้านเกิดอาชีพและมีรายได้จากอาชีพมากขึ้น

2. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

วัตถุประสงค์

- เพื่อเพิ่มความรู้ด้านการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน แก่คณะกรรมการกองทุน
- เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
- เพื่อการบริหารกองทุนหมู่บ้าน บรรลุตามวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน
- เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นแต่ละหมู่บ้านพร้อมทั้งหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ทำให้คณะกรรมการกองทุน สามารถแก้ไขปัญหาได้จริง
- ทำให้คณะกรรมการกองทุนมี ความรู้ในการบริหารจัดการกองทุนมากขึ้น
- คณะกรรมการทำงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน
- ได้รับทราบปัญหาที่แท้จริง ตลอดจนสามารถแก้ปัญหาได้

1. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยกระบวนการของการศึกษابัณฑิต เพื่อเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมพัฒนาและติดตามประเมินผลการวิจัยนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อสร้างรายได้ สร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตว่างงาน 74,881 คน โดยเฉพาะบัณฑิตในหมู่บ้านชนบท
3. เพื่อสร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง
4. เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูล ของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความจริง 4 ประการ ดังที่ระบุไว้แล้วในวัตถุประสงค์ในบทที่ 1 ดังนั้นในบทที่ 3 จึงมี 8 ด้าน ดังนี้

- รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ
- ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล
- ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา
- ตัวชี้วัดประเมิน โครงการภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา
- ตัวชี้วัดผลการทดลองวิธีการใหม่และตัวแปรที่ศึกษา
- ตัวชี้วัดประมวลเทคนิควิธีและตัวแปรที่ศึกษา
- การแจกแจงตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปร

1. เพื่อทราบว่า การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านชุมชนเดชอุดมพัฒนาบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
2. เพื่อทราบว่า มีปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวมีอะไรบ้าง
3. เพื่อทราบว่า ได้เกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้หรือไม่ จากกระบวนการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้
4. เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ

1.1 รูปแบบการประเมิน

- 1.) หลักการพื้นฐานของการประเมินเป็นการประเมินตามรายงานสภาพจริง หรือที่เรียกกันว่า “ Authentic Evaluation”
- 2.) การตัดสินคุณค่า ความเด่น ความด้อย ไม่ใช่เป้าหมายสำคัญของการประเมิน แต่อาจทำในเชิงชี้แนะสำหรับตัวบ่งชี้บางตัวเท่านั้น
- 3.) การกำหนดเกณฑ์สำหรับการตัดสินของค่าตัวบ่งชี้จะไม่กระทำไว้ล่วงหน้า แต่จะทำการเก็บข้อมูลก่อนสำหรับตัวบ่งชี้ทุกตัว แล้วจึงค่อยพิจารณาว่าควรกำหนดเกณฑ์ตัดสินค่าตัวบ่งชี้ทุกตัว แล้วจึงค่อยพิจารณาว่าควรกำหนดเกณฑ์ ตัดสินค่าสำหรับตัวบ่งชี้ใดบ้างแล้วจึงค่อยพิจารณาการตัดสินตามเกณฑ์นั้น ส่วนตัวบ่งชี้ที่ไม่มีการกำหนดเกณฑ์ก็เสนอผลโดยไม่มีตัดสินค่า แต่เป็นการรายงานผลข้อมูลตามสภาพจริง
- 4.) รูปแบบการประเมินเป็นการประเมินเชิงระบบซึ่งตรงกับ ซิพพ์โมเดล(CIPP Model : Context – Input – Process – Product) แบบจำลองซิพพ์โมเดล ระบุว่า จะประเมินในด้านต่างๆดังนี้ คือ
 - 4.1 การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของชุมชนท้องถิ่น คำว่า “บริบท” หมายถึง สภาพแวดล้อม ซึ่งอยู่รอบๆ หน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านชุมชนเศรษฐกิจพัฒนา
 - 4.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งปวงของหน่วยระบบการบริหารจัดการและของหน่วยระบบกิจการของผู้กู้
 - 4.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการทั้งสองหน่วยระบบ คือหน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้
 - 4.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งผู้กู้ และหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านชุมชนเศรษฐกิจพัฒนา ได้แก่ แบบรายงานต่างๆ ; บร (ดูรูปแบบ บร.ต่าง ๆ ได้จากภาคผนวก และแบบเก็บข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้แก่

- 1) แบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทหมู่บ้าน)

- 2) แบบรายงาน บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
- 3) แบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจ ทิศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน)
- 4) แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
- 5) แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน)
- 6) แบบรายงาน บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน)
- 7) แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)
- 8) แบบรายงาน บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
- 9) แบบรายงาน บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
- 10) แบบรายงาน บร.10 (แบบสรุปบทเรียนหมู่บ้าน)
- 11) แบบรายงาน บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)
- 12) แบบรายงาน บร.12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล

ตัวชี้วัด

ในการกำหนดตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านชุมชนเศรษฐกิจพัฒนาครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์ได้กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบความคิดทฤษฎีเชิงระบบหรือตามกรอบการประเมินแบบ ซิปป์โมเดล (CIPP Model)

ตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านชุมชนเศรษฐกิจพัฒนาครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

(หน่วยระบบ A) ได้แก่

- 1) ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
- 2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
- 3) ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)

4) ตัวชี้วัดผลผลิต(Product Indicator)

1.2 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้ดูแลราย(หน่วยระบบ B)ได้แก่

- 1) ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
- 2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
- 3) ตัวชี้วัดกระบวนการ(Process Indicator)
- 4) ตัวชี้วัดผลผลิต(Product Indicator)

2. แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล

แนวทางดำเนินงานด้านข้อมูล ในการทำสารนิพนธ์ไม่ได้เน้นความเคร่งครัดในวิธีวิจัยที่จะมุ่งควบคุมการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลแต่มุ่งให้ได้เนื้อหาสาระ และข้อหลักวิชาที่รวบรวมมาได้ ดังนั้น จึงไม่ได้แสดงวิธีการโดยละเอียดในการเก็บข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเก็บข้อมูล สำหรับแต่ละตัวชี้วัดขึ้นอยู่กับลักษณะและธรรมชาติของตัวชี้วัดนั้นๆ ทั้งตัวชี้วัดของหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ดูแล และตัวชี้วัดของหน่วยระบบ การดำเนินงานกิจการของผู้ดูแลราย

วิธีการที่ใช้เก็บข้อมูลและการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ประกอบด้วยหลายวิธี ได้แก่

- 1) การสัมภาษณ์โดยใช้แบบ บร.1 – บร.12 เก็บข้อมูล
- 2) การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน
- 3) การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม
- 4) การสังเกตแบบไม่มีส่วนรวม

วิธีสังเคราะห์ข้อมูล ในการสังเคราะห์ข้อมูลที่เก็บมาได้ด้วยวิธีต่างๆ ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลในเรื่องเดียวกันมาประมวลเข้าด้วยกัน ถ้าพบว่า มีข้อแตกต่างก็ทำการตรวจสอบกับแหล่งที่มา หรือแหล่งอื่นที่มีความเชื่อถือได้ จากนั้นจึงนำมาเรียบเรียงและจัดเกล้าจนได้ประเด็นที่ชัดเจน ดังปรากฏในบทที่ 4

ตัวชี้วัด บริบทและตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นสำคัญ

ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

3.1 บริบทระดับประเทศ

เช่น สภาพของดิน ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และตัวบ่งชี้อื่นๆ ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ และ ตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1) ความยากจนของประเทศ
- 2) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)
- 3) ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- 4) สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- 5) ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
- 6) บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท
- 7) ค่านิยมในกระแสร่วมสมัยและสินค้าจากต่างประเทศ

3.2 บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านชุมชนเกษตรกรรมพัฒนา สภาพป่าและหนองน้ำสภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน , ชุมชนและตัวบ่งชี้อื่น ๆ ในแบบรายงาน บร. 1

ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น หรือตัวชี้วัดบริบทภายในหมู่บ้านชุมชนเกษตรกรรมพัฒนา ประกอบไปด้วย ตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 1) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
- 2) แผนที่หมู่บ้าน
- 3) ที่ตั้งและอาณาเขตติดต่อ
- 4) การคมนาคม
- 5) สภาพภูมิประเทศและการใช้ประโยชน์จากที่ดินเพื่อการเกษตร
- 6) สาธารณูปโภคและสาธารณูปการของหมู่บ้าน
- 7) ประชากร
- 8) การศึกษา
- 9) ลักษณะทางเศรษฐกิจของหมู่บ้าน

ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา

โครงการกองทุนหมู่บ้านชุมชนเศรษฐกิจพัฒนาโดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ ดังนี้

- หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้
- หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านชุมชนเศรษฐกิจพัฒนาจึงเป็นไปตามกรอบความคิดทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งได้รายการตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) สำหรับตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ A
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
 - 2.2 เงิน 1 ล้านบาท
 - 2.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน
 - 2.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
 - 2.5 ผู้สมัครขอกู้
 - 2.6 นักศึกษาบัณฑิตและทุนสะสมของหมู่บ้าน
3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วย ตัวแปร ดังต่อไปนี้
 - 3.1 การคัดเลือกผู้กู้
 - 3.2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
 - 3.3 การรับชำระหนี้
 - 3.4 การทำบัญชี
 - 3.5 การช่วยเหลือตลาด

3.6 บทบาทของนักศึกษา

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ ตัวแปร

4.1.1 จำนวนผู้กู้

4.1.2 ยอดเงินให้กู้

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

4.2.1 จำนวนผู้กู้ที่ได้

4.2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน

4.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

4.3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง

4.3.2 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย ประกอบไปด้วย ตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับ ตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบ A

1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเน้นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับ ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A

1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1.3.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว

1.3.2 ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือข่าย

1.3.3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้

1.3.4 หนี้ยูนอกระบบของผู้กู้

1.3.5 อาชีพหลักของผู้กู้

1.3.6 รายได้ของครอบครัว

1.3.7 ประสบการณ์ในการดำเนินงาน

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 2.1 เงินที่กู้มาได้
- 2.2 เงินอื่น ๆ
- 2.3 สถานที่ และวัสดุคิบบ
- 2.4 เทคนิควิธีทำงาน
- 2.5 กำลังทำงาน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 3.1 การทำกิจการถูกวิธี
- 3.2 การหาตลาดที่ดี
- 3.3 การหาวัสดุคิบบที่ดี
- 3.4 การทำบัญชี
- 3.5 การวิเคราะห์ประเมิน

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่

4.1.1 รายได้เป็นเงิน

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

4.2.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ

4.2.2 ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่องมาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่

4.3.1 ผู้กู้มีการพึ่งตนเอง

4.3.2 ผู้กู้มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน

4.3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้น มีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้กู้แต่ละรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้าน ดังนั้น เงินที่ผู้กู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านชุมชนเคชอุดมพัฒนา นั้น ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบเพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้กู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

ตัวชี้วัดผลการทดลองวิธีการใหม่และตัวแปรที่ศึกษา

5.1 ตัวชี้วัดผลการทดลองวิธีการใหม่ในหน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้

- 5.1.1 การทำบัญชีแบบใหม่
- 5.1.2 การหาตลาดใหม่ให้กับธุรกิจ
- 5.1.3 การเชื่อมโยงตลาดระหว่างหมู่บ้าน

5.2 ตัวชี้วัดผลการทดลองวิธีการใหม่ในหน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้แต่ละราย ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

- 5.2.1 วิธีการหาจุดเด่น และจุดด้อย ของผู้กู้ในการประกอบกิจการ
- 5.2.2 โอกาส และอุปสรรคในการดำเนินงานของผู้กู้
- 5.2.3 วิธีการหาตลาดที่ดี

ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีและตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีดำเนินการ หมายถึง การจัดกลุ่มผู้กู้ที่ทำกิจกรรมเดียวกันให้คิดกระบวนการวิธีทำงาน (Work Procedure) ที่ดี ในแนวคิดเชิงระบบ เช่น หน่วยระบบในการทำอาชีพปลูกอ้อยที่ดีจะต้องประกอบไปด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตที่ดีนั้นจะต้องทำอย่างไร โดยการทำการพิจารณาตัวแปรดังต่อไปนี้

1. การใช้ปัจจัยนำเข้าที่ดี ด้านคุณสมบัติและปริมาณที่เหมาะสม
2. การมีกระบวนการที่ดี
3. การได้ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ และปริมาณที่เหมาะสม

การแจกแจงตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปร

ต่อไปนี้เป็นรายการตัวแปรที่จะให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการบรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 4 ประการของการทำสารนิพนธ์ที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 1 ของเล่มสารนิพนธ์นี้ บรรดาตัวแปรที่ปรากฏในตอนนี ส่วนใหญ่ได้มาจากการนำเอาตัวแปรของตอนที่ 3 ถึงตอนที่ 8 มาแจกแจงและเรียบเรียงใหม่ และจะมีตัวแปรใหม่ๆ บางตัวเพิ่มขึ้น เพื่อตอบคำถามที่เพิ่มขึ้นของตอนที่ 9 พร้อมกันนี้จึง แสดงลักษณะ ของค่าของตัวแปร เพื่อความสะดวกแก่การเก็บข้อมูลและเขียนสรุปผล

วัตถุประสงค์ประการที่ 1 เพื่อทราบว่าการลงทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บรรลุเป้าหมาย 5 ข้อเพียงใดอันได้แก่

1.1 การเกิดกองทุน

<u>ตัวแปร</u>	<u>ลักษณะค่าของตัวแปร</u>
1. การมีกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีกองทุนอยู่ก่อนแล้วก็กองทุน - มีกองทุนขึ้นมาใหม่จากเงินกองทุน 1 ล้าน - รวมเงิน 1 ล้านบาทสมทบกับกองทุนหนึ่งกองทุนใด
2. การมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน - มีบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับกองทุนมาให้ความรู้ - อื่นๆ ใน บร.3
3. ทศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีความต้องการอยากให้เกิดกองทุนหมู่บ้าน - มีกองทุนหมู่บ้านสามารถพัฒนาอาชีพและรายได้
4. การมีวัตถุประสงค์ของกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีการพัฒนาอาชีพ - มีการสร้างงาน - มีการสร้างรายได้

- 5. แนวโน้มความเข้มแข็งและอยู่รอดของกองทุน
 - มีสวัสดิภาพของสมาชิกกองทุน
 - มีผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุน
 - มีสมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือสมัครเป็นสมาชิกกองทุน
- 6. ยอดเงินในปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้าน
 - จำนวนสมาชิกกองทุน
 - จำนวนเงินออมและเงินทุน
 - ยอดเงินคงเหลือของกองทุน 1 ล้าน

1.2 การมีระบบบริหารกองทุน

ตัวแปร

ลักษณะค่าของตัวแปร

1. คณะกรรมการบริหารกองทุน
 - มีคณะกรรมการบริหารกองทุน
 - จำนวนคณะกรรมการบริหารกองทุน
 - มีการคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบกองทุน
2. ระเบียบการบริหารกองทุน
 - มีระเบียบการบริหารกองทุน
 - มีการร่วมกันสร้างตามระเบียบ
3. การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร
 - มีการประชุมของคณะกรรมการ
 - มีการรับสมาชิก
 - มีการจัดทำบัญชีเป็นปัจจุบัน
 - มีการรับเงินฝาก
 - มีการระดมทุนเงินฝาก
4. การตัดสิ้นเงินกู้
 - มีระเบียบการกู้และขอกู้
 - มีระบบการคิดดอกเบี้ย
 - จำนวนผู้กู้ที่ได้รับการพิจารณาเงินกู้
 - จำนวนผู้กู้ที่ไม่ได้รับการพิจารณาเงินกู้
 - จำนวนผู้กู้ที่มีความพอใจกับการกู้
 - จำนวนผู้กู้ที่ไม่มีความพอใจกับการพิจารณาเงินกู้
5. มีการจัดสรรผลประโยชน์
 - จำนวนยอดกองทุนสะสมจาก 1 ล้านบาท
 - จำนวนดอกเบี้ยที่ได้รับ
6. อื่นๆ (ที่นักศึกษาคิดขึ้นเอง)
 - มีการจัดสรรผลประโยชน์อย่างยุติธรรม

1.3 การมีระบบบริหารกองทุน

<u>ตัวแปร</u>	<u>ลักษณะค่าของตัวแปร</u>
1. มีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	– ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง – มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีการปฏิบัติในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	– มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการบริหารกองทุน – มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการประกอบอาชีพของผู้กู้
3. มีความเข้าใจในเรื่องการพึ่งตนเอง	– ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องการพึ่งตนเอง – มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการพึ่งตนเอง
4. มีการปฏิบัติในเรื่องการพึ่งตนเอง	– มีการนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการบริหารกองทุน – มีการนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการประกอบอาชีพ
5. มีความเข้าใจในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	– ได้รับความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น – มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. มีการปฏิบัติในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	– มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการดำเนินกิจการของผู้กู้
7. ตัวแปรอื่นๆ ในแบบ บร.1 (ข้อ 5.6)	– มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการดำเนินกิจการของผู้กู้

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

<u>ตัวแปร</u>	<u>ลักษณะค่าของตัวแปร</u>
1. การกระตุ้นให้มีภูมิคุ้มกันระดับ	– มีการชี้แนะเรื่องกองทุนให้ประชาชนเข้าใจของกองทุน โดยรวมหลักการสำคัญที่ว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นของสมาชิกทุกคนมีใช้เงินที่รัฐบาลให้ยืม – มีความเข้าใจของสมาชิกกองทุนเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนว่าจะต้องช่วยกันรักษาเงินกองทุนด้วยตนเองถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืนจะต้อง

- จัดการเองให้ได้ มิใช่รอรัฐบาลจัดการ
- สมาชิกเห็น โอกาสในการใช้กองทุนที่ถูกต้อง
2. ภูมิคุ้มกันระดับกิจการของผู้กู้แต่ละคน
- ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการ ประกอบอาชีพ โดยไม่กู้หนี้จากแหล่งที่ ดอกเบี้ยแพง
 - ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการ ประกอบอาชีพ โดยใช้หลักการพึ่งตนเองทาง เทคโนโลยี
 - ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการ ประกอบ อาชีพ โดยคำนึงถึงการบริโภคเอง และมีตลาดที่แน่นอน

1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

ตัวแปร

1. ศักยภาพเดิมของบริบท
มีมากน้อยเท่าใด

ลักษณะค่าของตัวแปร

- สภาพของป่า
- สภาพของดิน
- สภาพของหนองน้ำ
- จำนวนประชากร
- อาชีพครั้งแรกของประชากร
- ถนน
- ไฟฟ้า
- ประปา

2. การดำเนินงานเท่าที่ผ่านมามีศักยภาพในด้านต่างๆ

- 2.1 ทุนด้านการเงิน
- จำนวนเงินกองทุนในหมู่บ้าน
 - จำนวนกลุ่มต่างๆ และจำนวนเงิน
- 2.2 ทุนด้านทรัพยากร
ทางกายภาพ
- จำนวนและลักษณะประชากร
 - การประกอบอาชีพ
 - สภาพของที่ดิน
- 2.3 ทุนทางวัฒนธรรมประเพณี
- จำนวนวัด/มัสยิด/โบสถ์

2.4 ทูทางปัญญา

- การใช้ภาษาพื้นเมือง
- มีโบราณสถาน
- จำนวนโรงเรียนในหมู่บ้าน
- จำนวนผู้ที่จบการศึกษาในระดับต่างๆ
- จำนวนนักเรียนในระดับต่างๆ

3 มีความเข้มแข็งในการทำกิจการของผู้

3.1 การเกษตร

3.2 ค้าขาย

3.3 การบริการในชุมชน

3.4 อุตสาหกรรมในครัวเรือน

3.5 การลดรายจ่ายพัฒนาอาชีพ

วัตถุประสงค์ประการที่ 2 การทราบว่ามีปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน 1.1 – 1.5 ข้างต้น

2.1 ปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุน

ตัวแปร

ลักษณะค่าของตัวแปร

1. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน	- มีใครบ้างมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนมีจำนวนมากน้อยเพียงใด
2. มีกองทุนเดิมในหมู่บ้าน	- จำนวนกองทุนเดิมในหมู่บ้าน
- จำนวนเงินสะสมในหมู่บ้าน
3. มีกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชน	- จำนวนกลุ่มองค์กรต่างๆ ในชุมชน

2.2 ปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุน

ตัวแปร

ลักษณะค่าของตัวแปร

1. มีการไม่สนับสนุนในการจัดตั้งกองทุน	- จำนวนผู้ไม่เห็นด้วยในการจัดตั้งกองทุน
2. มีความไม่พอใจในการจัดตั้งกองทุน	- จำนวนผู้ที่ไม่พึงพอใจในการตัดสินใจเงินกู้
3. ไม่มีเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน	- นวนผู้ที่ไม่ยอมส่งเงินกู้พร้อม

ดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน

วัตถุประสงค์ประการที่ 3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของเรียนรู้

ตัวแปร

1. มีเครือข่ายองค์กรย่อยภายในชุมชน

2. มีองค์กรแหล่งความรู้ที่เสริมการ

3. มีองค์กรภายนอกชุมชนที่เชื่อมโยงกับองค์กร
ภายในชุมชน

ลักษณะค่าของตัวแปร

- มีองค์กรผู้ประกอบอาชีพเดียวกัน
- มีองค์กรผู้ประกอบอาชีพเสริมกัน
- อื่นๆ ในแบบรายงาน บร.1 (ข้อ 6.3)
- มีหน่วยองค์กรมาให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตในชุมชน ประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต
- มีการจัดตั้งองค์กรแหล่งความรู้ในชุมชน
- มีการจัดตั้งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
- มีการจำหน่ายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่เชื่อมกับตำบลอื่น ๆ

วัตถุประสงค์ประการที่ 4 การค้นหาตัววัดความเข้มแข็งของชุมชน

4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

ตัวแปร

ความเข้มแข็งของชุมชน

- มีความสามัคคี
- มีความซื่อสัตย์
- ยกย่องคนทำดี
- มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม

ลักษณะค่าของตัวแปร

- ลักษณะของตำบลในตัวแปรใน บร.2

4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะประชาชนในท้องถิ่นที่นักศึกษารับผิดชอบ

ตัวแปร

ความเข้มแข็งของชุมชน

ลักษณะค่าของตัวแปร

- สรุปประเด็นต่าง ๆ ตามทัศนะของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นที่ได้รับรับผิดชอบ

ผลการติดตามประเมินโครงการ

หลักวิชาการต่างๆที่ปรากฏในบทนี้เป็นหลักวิชาที่ผู้ทำสารนิพนธ์ได้ประมวลจากแนวความคิดหรือการปฏิบัติงานในหมู่บ้านและชุมชนเพื่อแสดงว่าหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและหลักวิชาด้านเทคนิควิธีการประเมินผลบริบทชุมชน ที่นำมาใช้ในการประเมินครั้งนี้ ให้มีความสมบูรณ์แบบมากยิ่งขึ้น และมีความถูกต้องมากขึ้น ในการทำสารนิพนธ์

ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1) ความยากจนของประเทศ

ความยากจนของประเทศเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วน เพื่อแก้ปัญหาความยากจนของประชาชน ในชนบทและชุมชนเมือง คือการ ไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อนำมาพัฒนาอาชีพสร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน รัฐบาลมีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาคความยากจน โดยได้กำหนดนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจ อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการจัดการกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศรวมทั้งการเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน ทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

ความยากจนของประเทศ หมายถึง สภาพการดำเนินชีวิตของบุคคล ซึ่งมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายไม่สามารถจะหาปัจจัยมาบำบัดความต้องการได้เพียงพอ ทั้งทางร่างกายและจิตใจจนเป็นเหตุให้บุคคลนั้นมีสภาพความเป็นอยู่ต่ำกว่าระดับมาตรฐานที่วางไว้ปัญหาความยากจน เป็นปัญหาใหญ่ปัญหาหนึ่งโดยเฉพาะในสังคมชนบท ประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นับว่ายากจน

มากกว่าภาคอื่นๆ รายได้เฉลี่ยต่อหัวของประชากรต่ำกว่าสภาพความยากจนในสังคมไทย ถัดตามเกณฑ์ธนาคารโลก จะมีประชากรอยู่ในข่ายความยากจนทั้งประเทศประมาณร้อยละ 31 ทั่วๆ ที่ได้รับการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 6-8 ไปแล้ว

ความยากจนมี 2 นัย คือ

1. บุคคลขาดทุนและขาดแคลนปัจจัยทางเศรษฐกิจจนเกิดความทุกข์ยากทางกายและจิต เนื่องจากต้องมีชีวิตต่ำกว่ามาตรฐาน
2. บุคคลรู้สึกยากจนเพราะ ไม่มี ไม่ได้ รับผิดชอบอย่างที่ยากได้ ยากมีเพราะการโฆษณาเชิญชวนของโลกยุควัตถุนิยม แล้วเกิดการเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นๆ

ผลกระทบความยากจนมีทั้งต่อบุคคลและสังคมทั้งในแง่บวกและลบ ดังนี้

1. ความยากจนส่งผลให้บุคคลมีสุขภาพอนามัยไม่ดี ไม่แข็งแรงเป็นการขัดขวางและลดประสิทธิภาพในการทำงานลง ซึ่งจะส่งผลให้อียากจนลงไปอีก คนยากจนไม่มีความสุขในการดำรงชีวิตขาดการอยู่ดีกินดี
2. เป็นภาระแก่สังคมสังคมที่มีคนยากจนเป็นจำนวนมากเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ เพราะรัฐต้องแก้ปัญหาพื้นฐานนี้ก่อนจะต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากช่วยเหลือคนเหล่านี้ ทำให้สังคมไม่สามารถพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็วก่อให้เกิดความล่าช้าในการพัฒนาประเทศ
3. เกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ อันจะนำไปสู่การเกิดปัญหาสังคม เช่น การลักทรัพย์การขัดแย้งระหว่างบุคคล
4. ความยากจนเป็นเหตุให้ไม่ได้รับการศึกษาตามความสามารถที่มีอยู่จึงไม่สามารถหางานที่ดีต้องทำงานแบบใช้แรงงานรายได้ต่ำ
5. ความยากจนเป็นสาเหตุให้เกิดความเบี่ยงเบนทางพฤติกรรมตามมา เช่น สภาพครอบครัวแตกแยก การคิดสิ่งเสพยาเสพติด การเป็นโสเภณี การขายแรงงานเด็ก การค้อยโอกาสในการศึกษาและฝึกอบรมและการเป็นอาชญากร ฯลฯ
6. ความยากจนทำให้สังคมมีความอ่อนแอทางเศรษฐกิจและการเมือง เพราะคนจนไม่มีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพในการพัฒนา
7. มีชีวิตน่าสงสาร ความขาดแคลนและความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ บุคคลมีสภาพขาดทุนยากไร้ ไม่สามารถจัดหา เครื่องบริโภคและอุปโภค ได้อย่างเพียงพอ จึงดำเนินชีวิตทางกายอย่างขาดแคลนและมีสภาพชีวิตต่ำกว่ามาตรฐาน
8. ก่อให้เกิดความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สังคมใดมีคนยากจนมากๆ เป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศมาก

การป้องกันและแก้ไขปัญหาคความยากจน

1. การพัฒนาประชากรด้านความรู้ความสามารถสุขภาพอนามัย
2. การส่งเสริมการลงทุนธุรกิจทุกสาขาทุกประเภท
3. การให้บริการแก่ผู้ยากจนในด้านต่างๆ เช่น บริการทางการศึกษาบริการทางด้านสุขภาพอนามัยบริการจัดหาเงินให้เงินทุนประกอบอาชีพแก่ผู้ตั้งใจทำมาหากิน

4. แก้ไข ป้องกันทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ให้สวัสดิการ ส่งเสริมให้ความรู้และการปฏิบัติ เกี่ยวกับการรักษาสุขภาพอนามัยให้มีอาหารพอเพียง จัดระเบียบภายในสังคมหรือชุมชนให้เรียบร้อย เพื่อให้บุคคลมีจิตใจดี ส่งเสริมการศึกษาให้ความรู้เพื่อพัฒนาปัญญา ความสามารถ ปลูกฝังความเชื่อ เจตคติ ค่านิยมทางวัตถุนิยมที่ดี ให้กำลังใจ ให้มีความขยัน อดทน มุ่งความสำเร็จ กล้าสู้กลับปัญหาและอุปสรรค

5. ผู้บริหารประเทศ จะต้องจัดระเบียบสังคมให้เรียบร้อย แบ่งสรร มอบหมายตำแหน่งหน้าที่ ความรับผิดชอบกันให้ชัดเจน วางกฎเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติ ให้สามารถปฏิบัติได้ มีการควบคุมอย่างเข้มงวด ให้ทุกคนอยู่ในระเบียบวินัยปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบของตนได้อย่างสะดวก มีประสิทธิภาพ ไม่เป็นกั่วงวล ปลูกฝังให้รักและผูกพันต่อสังคมของตน

6. ให้โอกาสและวิธีการบรรลุปเป้าหมายเท่าเทียมกัน คำนึงบทบาทตามสถานภาพและหน้าที่ ตามที่สังคมปลูกฝัง เช่น ให้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีพอควร มีประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพการงาน มีการศึกษาสูง มีส่วนร่วมทางการเมืองต้องปลูกฝังค่านิยมมีหลักเกณฑ์ในการปันส่วนรายได้อย่างยุติธรรม

7. การพัฒนาชุมชน (Community Development) เพื่อให้ประชาชนอยู่ดีกินดี มุ่งพัฒนาทั้งคน และสิ่งแวดล้อมไปพร้อมๆ กัน โดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน หลักประชาธิปไตย หลักการช่วยตนเองหลักการ ใช้ผู้นำท้องถิ่นหลักการรู้จักวัฒนธรรมท้องถิ่นฯลฯ ข้อสำคัญให้มีการศึกษา ให้มีงานทำการพัฒนาท้องถิ่น ยกกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนให้ดีขึ้น โดยกำลังความสามารถของประชาชนและการช่วยเหลือของรัฐบาลร่วมกัน โดยยึดหลักประชาชนช่วยตนเอง การใช้ผู้นำจากท้องถิ่น พยายามกระจายความเจริญไปสู่ชนบท

8. ด้านเศรษฐกิจ ให้เงินทุนกู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยต่ำ เพื่อให้เป็นการลงทุนสำหรับคนทำมาหากินที่ยากจน หรือให้เงินสงเคราะห์กรณีเกิดภัยพิบัติจากธรรมชาติหรือ โรคระบาด เพื่อมิให้หนี้สินฉุดพันตัวและมีกำลังใจต่อสู้อุปสรรคต่อไป

9. ด้านสุขภาพ ให้การรักษาพยาบาลแก่ผู้ยากจนทุกคน ให้ความคุ้มครองป้องกันในเรื่องสุขภาพอนามัย

10. ด้านการศึกษา เอาใจใส่ให้คนยากจนมีการศึกษา หากเด็กไม่อาจจะศึกษาต่อได้ ให้มีการฝึกอาชีพตามที่ถนัดเพื่อจะได้มีรายได้เลี้ยงตัวเองและครอบครัว

11. ด้านภาษีควรเก็บภาษีอย่างเป็นธรรม

12. การวางแผนครอบครัวเป็นการชะลอการเกิดการมีลูกมากจะทำให้ยากจนลง

13. การป้องกันอุบัติเหตุต่างๆ เช่น รถยนต์ โรงงานอุตสาหกรรม ผู้เสียชีวิตด้วยอุบัติเหตุปีหนึ่งๆ มีจำนวนไม่น้อย โดยเฉพาะงานเสี่ยงภัยเช่น ในโรงงานเครื่องกระป๋อง โรงงานเหล็กเส้น โรงงานอลูมิเนียม โรงงานหลอมทองแดง

1.1.2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

นโยบายและกลยุทธ์

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานหลักหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs) ได้กำหนดนโยบายและแนวทางการส่งเสริมโดยยึดกรอบแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ส่วนที่ 1. บทบาทและความสำคัญของ (SMEs)

ในปัจจุบัน ภาคธุรกิจของไทยประกอบด้วยวิสาหกิจจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 8.5 แสนกิจการในจำนวนนี้ กว่าร้อยละ 99.7 จัดว่าเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกล่าวคือ มีการจ้างงานไม่เกิน 200 คนต่อกิจการ และประมาณร้อยละ 40 เป็นวิสาหกิจขนาดเล็กมากซึ่งอยู่นอกระบบไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย นอกจากนั้น วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็กที่กระจายอยู่ทั่วภูมิภาคของประเทศ เป็นทั้งผู้ซื้อผลผลิต และผู้ผลิตสินค้าและบริการสนองความต้องการของราษฎรผู้บริโภคในท้องถิ่นห่างไกล จึงเป็นกลไกสำคัญยิ่งในการกระจายรายได้และความเจริญสู่ภูมิภาค

ส่วนที่ 2. ทิศทางและแนวคิดในการพัฒนา SMEs ภาคอุตสาหกรรมการพัฒนาและส่งเสริม SMEs ต้องสามารถแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง อันได้แก่ การขาดเทคโนโลยี ขาดความสามารถในการจัดการสมัยใหม่ สินค้าด้อยคุณภาพ ขาดทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพและตรงความต้องการ การกระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่ อุปสรรคในการเข้าถึงแหล่งทุน เป็นต้น จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ของการพัฒนา SMEs ภาคอุตสาหกรรมดังนี้

(1) วิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมมีขีดความสามารถในการแข่งขัน ในระดับ

(2) วิชาสหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของคนไทยมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ทั้งด้านการผลิตและการตลาด และขนาดย่อม

(3) วิชาสหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความเชื่อมโยงกับวิชาสหกิจขนาดใหญ่ และเชื่อมโยงกับภาครัฐกิจต่าง ๆ ในทุกภูมิภาคอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ความสมดุลในโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคม เป็นกลไกที่สามารถช่วยบรรเทาผลกระทบจากความผันผวนในเศรษฐกิจโลกที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ส่วนที่ 3. กลยุทธ์และมาตรการในการพัฒนา SMEs

จึงกำหนดกลยุทธ์และมาตรการ ประกอบด้วย 7 กลยุทธ์หลัก และ 32 มาตรการ ดังต่อไปนี้

กลยุทธ์ที่ 1 ยกระดับความสามารถด้านเทคโนโลยีและการจัดการ มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการได้แก่

(1.1) พัฒนาและประยุกต์ระบบวินิจฉัยและให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่สถานประกอบการ ให้เป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมและจัดความช่วยเหลือแก่วิชาสหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

(1.2) จัดระบบบริการที่ปรึกษาเฉพาะด้านเพื่อแก้ไขปัญหาและปรับปรุงกิจการ

(1.3) สนับสนุนและส่งเสริมการปรับปรุงกิจการให้ทันสมัย (Modernization) และใช้ระบบ ISO และ TQM ที่เหมาะสมกับธุรกิจไทย

(1.4) สนับสนุนการยกระดับคุณภาพสินค้าของSMEsสู่มาตรฐานสากล

(1.5) พัฒนาเครือข่ายและประสิทธิภาพของแหล่งบริการวิจัยและพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาผู้ประกอบการและทรัพยากรบุคคลของSMEs มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการได้แก่

(2.1) บ่มเพาะและสร้างผู้ประกอบการใหม่และพัฒนาผู้ประกอบการเดิม ให้พร้อมรับการแข่งขันในยุค โลกาภิวัตน์

(2.2) เพิ่มประสิทธิภาพและความยืดหยุ่นของระบบบริการฝึกอบรมให้สนองต่อความต้องการของบุคลากรของSMEs

(2.3) เพิ่มประสิทธิภาพของระบบมาตรฐานฝีมือแรงงาน

(2.4) ปรับปรุงการผลิตบุคลากรในสถาบันการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 3 สร้างและขยายโอกาสด้านการตลาดแก่SMEsมีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการได้แก่

(3.1) ปรับปรุงระบบการจัดซื้อของรัฐ ให้เอื้อต่อ SMEs โดยเน้นการขยายโอกาสแก่วิชาสหกิจขนาดย่อม

(3.2) ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมรับช่วงการผลิตที่เชื่อมโยงกับวิสาหกิจขนาดใหญ่ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(3.3) เพิ่มความเข้มแข็งของกิจกรรมส่งเสริมการส่งออก

(3.4) ส่งเสริมธุรกิจการค้าชายแดนและการจัดตั้งบริษัทการค้าระหว่างประเทศ

กลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มขีดความสามารถของสถาบันการเงินและสร้างกลไกเสริมทางการเงิน เพื่อส่งเสริมSMEs มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

(4.1) ขยายและเพิ่มประสิทธิภาพระบบประกันสินเชื่อ

(4.2) พัฒนาสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐให้เป็นสถาบันการเงินเพื่อSMEs

(4.3) จัดตั้งกองทุนเพื่อการร่วมทุนกับSMEsที่เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนา

(4.4) จัดตั้งกองทุนส่งเสริม SMEs เพื่อเป็นกลไกทางนโยบายในการส่งเสริม SMEs และเป็นแหล่งทุนสนับสนุนการรวมกลุ่มของSMEs

(4.5) เพิ่มขีดความสามารถของหน่วยงานเพื่อให้บริการปรึกษาแนะนำด้านการเงินแก่

SMEs

กลยุทธ์ที่ 5 ปรับปรุงสภาพแวดล้อมของธุรกิจ มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

(5.1) เร่งพัฒนาและจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารของ SMEs

(5.2) พัฒนากลไกในการปรับปรุงนโยบาย กฎหมายและการบริหารเพื่อสร้างวัฒนธรรม ชดเชยข้อเสียเปรียบของ SMEs

(5.3) ส่งเสริมSMEsให้พร้อมเข้าสู่สังคมข่าวสาร

(5.4) ปรับปรุงประสิทธิภาพระบบการกระจายสินค้า

(5.5) ยกกระดับขีดความสามารถของหน่วยงานระดับท้องถิ่นในการให้บริการแก่ SMEs และการจัดทำแผนส่งเสริม SMEs ในภูมิภาคให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจภาคต่างๆเพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจใหม่ๆ

(5.6) ส่งเสริมการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมขนาดย่อม

กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาวิสาหกิจรายย่อยและวิสาหกิจชุมชน มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

(6.1) บ่มเพาะ การจัดตั้งวิสาหกิจรายย่อยและวิสาหกิจชุมชนที่เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาในอนาคต

(6.2) ส่งเสริมการใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาเดิมของวิสาหกิจรายย่อย และวิสาหกิจชุมชนเพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจ

(6.3) ยกระดับขีดความสามารถด้านการจัดการเชิงธุรกิจ และส่งเสริมให้วิสาหกิจรายย่อยสามารถเข้าสู่ระบบที่เป็นทางการได้

(6.4) ผลักดันและยกระดับความร่วมมือในกลุ่มธุรกิจ

กลยุทธ์ที่ 7 สร้างความเชื่อมโยงและพัฒนากลุ่มวิสาหกิจครบวงจร มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการได้แก่

(7.1) ศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ตามหลักการเกาะกลุ่มธุรกิจเพื่อประสิทธิภาพโดยรวม

(7.2) พัฒนาโครงการนำร่องเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการเชื่อมโยงวิสาหกิจครบวงจรในแต่ละภูมิภาค

(7.3) ผลักดันและสนับสนุนการรวมกลุ่มและการสร้างธุรกิจสัมพันธ์

(7.4) จัดมาตรการสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สิทธิประโยชน์และเงินทุนเพื่อผลักดันให้เกิดการลงทุนและร่วมลงทุนดำเนินกิจการประเภทต่าง ๆ รองรับธุรกิจอย่างครบวงจร

ส่วนที่ 4 กลไกการบริหารแผน

กระบวนการบริหารและจัดการเพื่อนำแผนแม่บทฯ ไปสู่การปฏิบัติ จะอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 โดยมีสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นผู้บริหารและประสานแผน

สำหรับในส่วนของแผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภาคการค้าและภาคบริการ ขณะนี้กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม กำลังจ้างศึกษา และวิเคราะห์พื้นฐาน ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จ และสามารถนำเสนอต่อสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อจัดทำเป็นนโยบายและแผนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภาคการค้า และภาคบริการ ได้ภายใน กลางปี 2544 เป็นที่คาดหมายว่าเมื่อได้มีการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั้ง 3 ภาค คือ ภาคอุตสาหกรรม ภาคการค้า และภาคบริการได้อย่างเสร็จสมบูรณ์ จะสามารถช่วยให้ทิศทางการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไปในทางเดียวกัน มีการผนึกกำลังที่เข้มแข็งมากขึ้นทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถผลิตพืชเศรษฐกิจของประเทศอันจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในอนาคต

ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้ของประชาชน

ปัญหาหนี้สินเกษตรกรเป็นปัญหาเรื้อรัง และนับวันปริมาณหนี้ได้ทับทวีเพิ่มพูนขึ้น

อย่างน่าวิตก เกษตรกรมีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้นทุกปี เนื่องจากในปี 2541/42 เกษตรกรต้องเผชิญกับ ภัยพิพาทราคาสินค้าเกษตรตกต่ำเป็นประวัติการณ์ นับว่าปัญหาในเรื่องหนี้สินกลายเป็นปัญหาเรื้อรังของ ภาคเกษตรกรรมและเป็นปัญหาที่ท้าทายความสามารถของรัฐบาลมาทุกยุคทุกสมัย ในการแก้ปัญหาหนี้สิน เกษตรกรให้ถูกลงต้องดำเนินการอย่างค้ำและจริงจัง รวมทั้งต้องมีการหยิบยกขึ้นมาเป็นปัญหา สำคัญที่ต้องเร่งแก้ไขด้วย

สาเหตุของปัญหาหนี้สินเกษตรกร

- ปัญหาในด้านการผลิตจากการที่ต้นทุนในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมสูงขึ้น โดยเฉพาะ ค่าใช้จ่ายในด้านการผลิต และการใช้แรงงานจากเครื่องจักรทดแทนแรงคน รวมทั้งบางครั้งผลผลิตได้รับความเสียหายอันเนื่องจากภาวะอากาศไม่เอื้ออำนวย หรือการเกิดภัยธรรมชาติ ในขณะที่รายได้จากการขายพืชผลทางการเกษตรเพิ่มขึ้นไม่ทันกับค่าใช้จ่ายของเกษตรกรรม ทำให้ต้องขยอกดการชำระหนี้ในปีเพาะปลูกถัดไป ผลที่ตามมาคือ ภาระหนี้สินที่พอกพูนขึ้น
- ปัญหาทางการตลาด เนื่องจากเมื่อผลิตสินค้าแล้วขายไม่ได้คุ้มทุน หรือสินค้ามีคุณภาพ ไม่ตรงตามความต้องการของตลาด รวมทั้งขาดข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของตลาด เกษตรกรจึงไม่มีการวางแผนการผลิตและการตลาดที่ถูกต้อง อย่างไรก็ตาม เกษตรกรก็มีส่วนในการทำให้ภาระหนี้สินพอกพูนเพิ่มขึ้นด้วย โดยร้อยละ 30 ของเงินกู้เกษตรกรนำไปใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภค รวมทั้งค่าใช้จ่ายสำหรับกิจกรรมทางสังคมในท้องถิ่น

ในส่วนของปัญหาหนี้สินเกิดจากภาครัฐบาล คือ ปัญหาหนี้ที่เกิดจากเกษตรกรเข้าร่วม โครงการส่งเสริมของรัฐบาลแล้ว โครงการนั้นไม่ประสบผลสำเร็จ และการบริหารงานล่าช้าของ รัฐบาล ทั้งในเรื่องของการประกาศนโยบายของสินค้าเกษตรบางชนิด การช่วยเหลือในเรื่องปัจจัย การผลิต โดยเฉพาะเรื่องปุ๋ยและเมล็ดพันธุ์

สภาพปัญหาของหนี้สินเกษตรกรที่พอกพูนมากขึ้นในแต่ละปียังสร้างปัญหาในเรื่องความ ยากจน และปัญหาสังคมอื่นๆ ติดตามมาอีกมากมาย โดยเฉพาะปัญหาการย้ายถิ่นหรือ การอพยพ แรงงานเข้าสู่เมือง ทำให้สังคมเมืองมีปัญหาในเรื่องความแออัดของที่อยู่อาศัย ปัญหาการจราจร ปัญหามลพิษ รวมทั้งปัญหาด้านสุขอนามัยและสุขภาพจิตด้วย บทบาทของรัฐบาลตั้งแต่อดีตใน เรื่องการแก้ปัญหาหนี้สินเกษตรกรเป็นการพยายามให้เกษตรกรเข้ามาสู่จากสถาบันการเงินหรือ การกู้ในระบบ ซึ่งนับว่าประสบความสำเร็จพอสมควร แต่ยังไม่สามารถบรรเทาปัญหาในเรื่องหนี้สิน เกษตรกรให้ทุเลาลงได้

เนื่องจาก จำนวนครัวเรือนที่เป็นหนี้ และขนาดหนี้เฉลี่ยของแต่ละครัวเรือนยังคงเพิ่มขึ้น อย่างเห็นได้ชัด ซึ่งการแก้ปัญหาในเรื่องหนี้สินในภาคเกษตรนั้นคงต้องอาศัยมาตรการระยะสั้น โดยการเร่งเพิ่มรายได้และลดรายจ่ายให้เกษตรกร รวมทั้งการแก้ปัญหาลดความเสี่ยงในการปล่อย

สินเชื่อทางการเกษตร โดยสนับสนุนการจัดตั้งกองทุนค้ำประกันความเสี่ยงและการประกันภัยพืชผล ส่วนในระยะยาว ควรเร่งรัดในการจัดตั้งสภาการเกษตรแห่งชาติเพื่อให้เกษตรกร และเอกชนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องนโยบายและมีการประสานงานระหว่างรัฐบาล เกษตรกร และเอกชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเร่งรัดจัดตั้งตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงในการดำเนินงานทั้งของเกษตรกรและเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดได้อย่างเหมาะสม

1.1.3) ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

ประเทศไทยมีการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ มีจำนวนประชากรประมาณ 60 ล้านคน ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศทำอาชีพเกษตรกรรมกันแทบทุกภาคมีการผลิตสินค้าส่งออกนอกประเทศ เช่น ข้าวหอมมะลิ ผลไม้กระป๋อง ผลไม้ต่าง ๆ ซึ่งผลิตภัณฑ์เหล่านี้ล้วนเกิดจากประกอบอาชีพเกษตรกรรมทั้งสิ้น

ภาวะการส่งออกในปี 45 คาดว่าอัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจปีนี้ จะอยู่ที่ 2.5-3.5 เพิ่มขึ้นจากเดิมที่คาดไว้ร้อยละ 2-3 และปี 46 ขยายตัวร้อยละ 2-4

1.1.4) ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้ของประชาชนส่วนใหญ่เกิดจากความยากจนของครอบครัวไม่มีที่ทำกินไม่มีการสร้างงาน ไม่มีการประกอบอาชีพ จึงไม่เกิดรายได้ในครอบครัว และประชาชนส่วนใหญ่ในแต่ละครอบครัวก็มีรายจ่ายมากมาย เช่น รายจ่ายค่าเล่าเรียนของบุตร ค่าอยู่ค่ากิน ค่าน้ำค่าไฟ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ อีกมากมาย ชาวบ้านส่วนใหญ่จะเป็นหนี้สินนอกระบบกันมาก

1.1.5) บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท

บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบทบางคนเรียกว่าความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท ความอ่อนแอของชุมชนในท้องถิ่นส่วนมากเกิดจากการไม่มีการรวมกลุ่มกันชาติปัจเจกต่าง ๆ ขาดทุนทรัพย์ ขาดผู้นำที่มีความรู้ในด้านการทำงาน ไม่มีความสามัคคี มีการแบ่งพรรคแบ่งพวก ขาดกำลังใจในการทำงาน เพราะทำแล้วก็ไม่มีการส่งเสริม

1.1.6) ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ค่านิยมของคนไทยส่วนมาก จะนิยมใช้ของนอก ถ้าเห็นผลิตภัณฑ์ที่ทำในประเทศจะไม่นิยมใช้เพราะดูเหมือนว่าจะไม่มีรสนิยม แต่ถ้าเป็นของต่างประเทศ คนไทยจะนิยมใช้กันมาก เพราะดูดีและทันสมัย ดังนั้นจึงทำให้ค่านิยมของคนไทยเปลี่ยนไปมาก เช่น การแต่งกาย การพูดการจา การดำเนินชีวิต การรับประทานอาหาร และขนบธรรมเนียมประเพณีบางอย่าง

สำหรับบริบทในระดับประเทศที่เกี่ยวข้องกับชุมชนนี้ จะเป็นในด้านการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยลักษณะของการส่งเสริมและพัฒนา จะเป็นในรูปของธุรกิจชุมชน โดยนำเอาสิ่งที่มีอยู่ในชุมชน มีจัดการทางด้านการผลิต การตลาด ให้มีมาตรฐาน และนำผลิตภัณฑ์ที่ได้ ออกจำหน่าย เป็นผลิตภัณฑ์ประจำหมู่บ้านหรือชุมชน

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

ประวัติความเป็นมาของชุมชนเดชอุดมพัฒนา

ชุมชนเดชอุดมพัฒนา เป็นชุมชนที่อยู่ในเขตเทศบาลนคร นครราชสีมา ลักษณะของชุมชนเป็นชุมชนเมือง โดยในวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2541 เทศบาลนคร นครราชสีมา ได้มอบหมายให้ ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคมและคณะมาให้ความรู้ในเรื่องของการจัดตั้งชุมชน โดยมีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งประธานกรรมการชุมชน และได้มีมติให้ตั้งชื่อชุมชนว่า “เดชอุดมพัฒนา” มีการเลือกประธานหมู่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน โดยสมาชิกที่อยู่ในชุมชน ชุมชนมีการก่อตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการในปี 2542 หรือประมาณ 4 ปี แรกเริ่มลักษณะของชุมชนจะเป็นป่าโปร่ง และทุ่งหญ้าเป็นส่วนใหญ่ จนเมื่อได้มีการขยายเขตเทศบาลทำให้มีสาธารณูปโภคต่างๆ เข้ามา พื้นที่ทุ่งหญ้า และ ป่า ก็เหลือน้อยลง จนปัจจุบัน ไม่มีแล้ว

การตั้งถิ่นฐาน แรกเริ่มก่อนที่จะมีการจัดตั้งเป็นชุมชน กลุ่มคนกลุ่มแรกที่เข้ามาอยู่ในชุมชนคือ ข้าราชการบ้านาญที่เป็นทหาร ซึ่งได้รับการจัดสรรพื้นที่ และจับจองพื้นที่ก่อนในช่วงรับราชการ นอกจากนี้ ยังมีข้าราชการครูบางส่วน ที่เข้ามาอยู่เป็นกลุ่มแรก ๆ จนถึงปัจจุบัน มีประชากรในชุมชนประมาณ 1,865 คน และมีหลากหลายอาชีพอยู่ในชุมชน

สภาพทั่วไปของชุมชนในปัจจุบัน

เนื่องจากว่า ชุมชนเศรษฐคมพัฒนา เป็นชุมชนที่อยู่ในเขตเทศบาลนคร นครราชสีมา 1 ในจำนวน 39 ชุมชน ทำให้ได้รับการพัฒนา และมีการขยายตัวในด้านต่าง ๆ อย่างเป็นไปอย่างรวดเร็ว ตามจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการติดต่อค้าขาย หรือด้านการติดต่อสัมพันธ์กันของประชาชนในชุมชน โดยมีลักษณะของความเป็นสังคมเมืองมากอย่างชัดเจน

การขยายตัวของประชากร และชุมชน

สำหรับการขยายตัวของประชากรและชุมชนนั้น เป็นไปรวดเร็ว เมื่อมีการขยายเขตเทศบาล เมื่อปี 2527 ทำให้พื้นที่บริเวณชุมชน มีการพัฒนาในด้านสาธารณูปโภคต่างๆ ทำให้มีผู้คนเข้ามาอยู่มากขึ้น แต่ในปัจจุบันการขยายตัวของประชากรและชุมชน เป็นไปอย่างช้าๆ เนื่องจากว่า ชุมชน มีข้อจำกัดในเรื่องของพื้นที่ ในขณะที่จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดปัญหาในด้านของความแออัดในชุมชน

ประชากรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านชุมชนเศรษฐคมพัฒนา ต.ในเมือง อ.เมือง จ.นครราชสีมา มีครัวเรือนที่อาศัยอยู่จำนวน 502 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมดจำนวน 1,865 คน เป็นชาย 665 คน เป็นหญิง 849 คน และสามารถจำแนกเป็นช่วงอายุได้ดังนี้

ช่วงอายุ	จำนวน (คน)
1 วัน - 3 ปีเต็ม	28
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	168
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	127
15 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	1,409
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	
60 ปี 1 วัน ขึ้นไป	

ตารางที่ 1 แสดงช่วงอายุของประชากรในชุมชนเศรษฐคมพัฒนา

ทำเลที่ตั้ง และอาณาเขตติดต่อ

ตั้งอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลนคร นครราชสีมา ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา ห่างจากศาลากลางจังหวัดไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ประมาณ 3 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อคือ ทางทิศเหนือ ติดชุมชน เชนอุดมสามัคคี และทิศใต้ ติดกับชุมชนพาณิชย์เจริญ ทิศตะวันตก ติดชลประทานที่ 6 และทิศตะวันออก ติดถนนพิบูลทะเลีเยศ การเดินทาง เดินทางได้หลายเส้นทาง ก่อนที่จะมีบรรจบที่ แยกถนนพิบูลทะเลีเยศ ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ มีรถโดยสารประจำทางสาย 14 สายผ่าน ลักษณะของชุมชน มีความเหมาะสมในด้านของการเป็นที่อยู่อาศัย และการประกอบกิจการค้าขายที่เป็นลักษณะการค้าเล็ก ๆ เนื่องจาก เป็นชุมชนที่อยู่ใกล้ความเจริญ และมีประชาชนผ่านเข้าออกเป็นจำนวนมาก รวมถึงการเดินทางไปมา ระหว่างชุมชน และจุดศูนย์กลางความเจริญของเมือง ก็มีความสะดวกสบาย

ทรัพยากรธรรมชาติ

ในปัจจุบัน พื้นที่ป่าไม้ และพื้นที่สาธารณะภายในชุมชน ได้เปลี่ยนเป็นพื้นที่ทางพาณิชย์ และที่อยู่อาศัย เนื่องจากการขยายตัวของชุมชน และลักษณะของชุมชน เป็นชุมชนเมือง ทำให้มีบ้านเรือน และอาคารพาณิชย์ตั้งอยู่เป็นจำนวนมาก จะมีพื้นที่ว่างที่ไม่ได้รับการพัฒนาเพียงบางส่วนเท่านั้น ในส่วนปัจจุบันแหล่งน้ำที่ชุมชนใช้คือ ประปาของเทศบาล ส่วนแหล่งน้ำดิบ และ หนองน้ำนั้น ไม่มีอยู่แล้ว เนื่องจากว่า พื้นที่ได้รับการพัฒนาเป็นบ้านเรือนที่อยู่อาศัยไปจนหมด แต่จะมีหนองน้ำขนาดใหญ่ที่กินพื้นที่หลายชุมชน คือ หนองน้ำหนองหัวช้าง

ระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ

เริ่มแรกของการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคนั้น เป็นถนนมีลักษณะเป็นถนนลูกรัง มีความยาวประมาณ 1,200 เมตร มาทางเทศบาลได้จัดสรรงบประมาณมาสร้างเป็นถนนคอนกรีตทั้งชุมชน เมื่อปี 2527 มีความยาวรวมประมาณ 2,700 เมตร ในด้านของไฟฟ้าและน้ำประปา เข้ามาในชุมชน เมื่อปี 2515 โดยมีไฟฟ้าและประปาใช้ทุกหลังคาเรือน เต็ม 100% แต่จะมีปัญหาในด้านของน้ำประปาไม่ไหลในบางเวลา ส่วนโทรศัพท์นั้น บริษัท TOT จำกัด(มหาชน) และ บริษัท TT&T จำกัด (มหาชน) ได้เข้ามาเพิ่มชุมสายให้กับโทรศัพท์ในชุมชน และติดตั้งตู้โทรศัพท์สาธารณะอย่างพอเพียง

สุขภาพอนามัย

ภายในชุมชนจะมีศูนย์บริการสาธารณสุข ทำให้ประชาชนในชุมชนได้รับการบริการทางด้านการรักษาพยาบาลเป็นอย่างดี รวมถึงการมีระบบการประกันสุขภาพ คือ โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค โดยมีโรงพยาบาลที่อยู่ใกล้กับชุมชน คือ โรงพยาบาลค่ายสุรนารี เป็นสถานที่ ๆ ที่ประชาชนในชุมชนที่มีบัตรทอง 30 บาทรักษาทุกโรคไปใช้บริการ และนอกจากนี้ยังมีอาสาสมัครสาธารณสุขชุมชนปฏิบัติงานในชุมชนด้วย โดยจะแนะนำในเรื่องของการสาธารณสุขพื้นฐานให้แก่ประชาชนในชุมชน รวมถึงประชาสัมพันธ์ในเรื่องต่างๆ เช่น การฉีดวัคซีนสำหรับเด็กเล็ก หรือ โครงการสุขภาพต่าง ๆ

การศึกษา

ในชุมชนเขตอุดมพัฒนานั้น ไม่มีสถานศึกษาในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ตั้งอยู่ภายในชุมชน ดังนั้น ประชากรในวัยเรียนของชุมชน จะเดินทางเข้าไปเรียนยัง สถานศึกษาที่ตั้งอยู่เขตนอกชุมชน ซึ่งมีระยะในการเดินทางที่ไม่ไกล และการเดินทางมีความสะดวกสบาย การศึกษาของประชากรในชุมชน ส่วนใหญ่จะมีการศึกษาระดับปริญญาตรี และประชากรในวัยทำงาน ที่เดินทางเข้าออกชุมชน เพื่อไปทำงาน

ระบบผู้นำการรวมกลุ่มของชุมชน

เมื่อตั้งชุมชนขึ้นมาและ ได้มีการรวมกลุ่มประชาชน โดยมี ประธานชุมชนและคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ คือ ฝ่ายการศึกษา ฝ่ายสาธารณสุข ฝ่ายสวัสดิการชุมชน ฝ่ายป้องกันและรักษาความสงบ ฝ่ายทะเบียนราษฎร ฝ่ายโยธา ในด้านของการรวมกลุ่มและองค์กรในชุมชน มี กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มงานประดิษฐ์ และผลิตภัณฑ์ขนมอบ ปัญหาที่พบในการดำเนินงานกลุ่ม คือ การจัดการกลุ่ม ผู้นำกลุ่มขาดความรู้ความสามารถ จำนวนสมาชิกในกลุ่มมีไม่มาก ทำให้การบริหารงานในกลุ่มไม่คล่องตัว ส่วนในด้านของการจัดการปกครองนั้น จะแบ่งเป็นหัวหน้าคุ้ม รับผิดชอบพื้นที่ในชุมชน และมีคณะกรรมการหมู่บ้านเป็นผู้ดูแล การรับผิดชอบหน้าที่ในการดูแล และจัดการเรื่องต่างๆ ของชุมชนนั้น จะมี คณะทำงานของ กรรมการหมู่บ้าน ที่ได้คัดเลือก ทำหน้าที่รับผิดชอบในส่วนงานด้านต่างๆ เช่น งานด้านสาธารณสุข ปลอดภัยภายในชุมชน การประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ข่าวสารที่ได้รับมาจากทางเทศบาล โดยผ่านหอกระจายข่าวภายในชุมชน

เศรษฐกิจของชุมชนเดชอุดมพัฒนา

ประชากรส่วนใหญ่ที่อยู่ในชุมชน จะมีงานประจำ และเป็นข้าราชการบำนาญที่เกษียณอายุราชการ นอกจากนั้นแล้วมีอาชีพรับจ้าง และค้าขาย ภาวะการว่างงาน จำนวนคนยากจน และการย้ายออกไปทำงานในท้องถิ่นอื่น มีจำนวนน้อย ระดับรายได้ของประชากรอยู่ในระดับปานกลาง เป็นส่วนใหญ่ โดยแสดงไว้ดังนี้

ระดับรายได้ของประชากร

1,000 – 5,000 บาท	มี	305	ครอบครัว
5,001 – 10,000 บาท	มี	87	ครอบครัว
10,001 – 20,000 บาท	มี	63	ครอบครัว
20,001 – 30,000 บาท	มี	47	ครอบครัว
30,001 – 50,000 บาท	มี	–	ครอบครัว
50,001 – 100,000 บาท	มี	–	ครอบครัว

วัดและประเพณี

มีวัดที่ตั้งอยู่ภายนอกชุมชน ที่ประชาชนทั้งในชุมชนเดชอุดมพัฒนา และ ชุมชนใกล้เคียง สามารถจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับทางศาสนาได้ โดยในวันสำคัญทางศาสนาจะมีการรวมตัวกันที่วัด อย่างเช่น เทศกาลสงกรานต์ เทศกาลเข้าพรรษา, ออกพรรษา ส่วนประเพณีนั้น จะเป็นประเพณีที่จัดขึ้นตามเทศกาลสำคัญ ๆ ต่างๆ ที่มี เช่น สงกรานต์ , การสรงน้ำพระ , รดน้ำดำหัวผู้ใหญ่

2. ผลการประเมินโครงการภาพโดยรวม

ผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวม มีดังนี้

ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ในการนำเงินไปประกอบอาชีพตามวัตถุประสงค์ตามแบบคำร้องขอผู้เงินจากกองทุนประจำหมู่บ้าน

2.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

1. นโยบายของรัฐบาล เกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจากการสัมมนาและการเปิดเวทีชาวบ้าน จำนวน 2 ครั้ง โดยกลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่มผู้กู้เงินกองทุน จำนวน 20 ราย คณะกรรมการกองทุน 15 พบว่า เมื่อเริ่มต้นโครงการกองทุนหมู่บ้าน ฯ เมื่อประมาณปลายปี 2544 คณะกรรมการชุมชน, คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอและเทศบาลนครราชสีมา ได้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงนโยบายเร่งด่วนของรัฐที่มีวัตถุประสงค์ ในการสนับสนุนแหล่งเงินทุนเพื่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพ การสร้างรายได้และกระตุ้นเศรษฐกิจภายในชุมชน โดยเชิญชวนให้ประชาชนในชุมชนมาเข้าร่วมประชุม และ ได้รับความร่วมมือจากประชาชนอยู่ในระดับดี กล่าวคือ มีครัวเรือนเข้าร่วมประชาคมเพื่อการจัดตั้งกองทุน จำนวน 420 ครัวเรือน จากจำนวนครัวเรือน 502 ครัวเรือน ซึ่งเห็นว่าประชาชนให้ความสนใจในเข้าร่วมกิจกรรมนี้

2. เงินกองทุน 1 ล้านบาท ตามที่นโยบายของรัฐได้จัดสรรเงินงบประมาณ 1 ล้านบาทให้กับหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนในหมู่บ้านนำไปดำเนินงานต่างๆ สร้างงานสร้างรายได้ ลดรายจ่ายสร้างอาชีพให้กับครอบครัว

ในส่วนของชุมชนเศรษฐกิจพัฒนา กองทุนหมู่บ้าน ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2544 และได้รับโอนเงินเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2544 มีจำนวนสมาชิกกองทุนจำนวน 231 ราย จากนั้นได้มีการอนุมัติเงินกู้เป็นงวดแรกเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2545 จำนวน 12 ราย โดยในปัจจุบัน เงินกองทุนหมู่บ้านได้มีการอนุมัติเงินกู้ไปแล้ว 7 งวด มีผู้กู้รวมทั้งสิ้น 63 ราย จำนวนเงินกู้ที่ปล่อยทั้งสิ้น 1,107,000 บาท มีเงินออมและเงินทุนจากสมาชิกปัจจุบัน คือ 1,410,000 บาท

เดือน	จำนวนผู้กู้	จำนวนผู้กู้รวม	จำนวนเงินที่ปล่อยกู้
มกราคม	11	11	630,000
กุมภาพันธ์	12	33	610,000
มีนาคม	11	44	787,000
เมษายน	5	49	867,000
พฤษภาคม	7	56	1,010,000
มิถุนายน	4	60	1,040,000
กรกฎาคม	3	63	1,107,000

อาชีพค้าขาย เป็นอาชีพที่มีผู้กู้มากที่สุด รองลงมาคือ ช่างบริการ และรับจ้าง ผู้กู้ส่วนใหญ่จะใช้เงินกู้สำหรับพัฒนาอาชีพเพิ่มเติมจากเดิมที่มีอยู่แล้ว คือ ใช้เป็นทุนหมุนเวียนในอาชีพ ใช้ในด้านการปรับปรุงหรือขยายร้านค้า จัดซื้ออุปกรณ์เครื่องใช้ที่จำเป็น หรือซื้อสินค้าเพิ่มเติม

ประเภท	วงเงินกู้	อัตราดอกเบี้ย	ระยะเวลาชำระคืน	ข้อกำหนดเงื่อนไข
1. พัฒนาอาชีพ	20,000	1 %	1ปี	ไม่เกิน 50,000
2.สร้างงาน	20,000	1 %	1ปี	ไม่เกิน 50,000
3.สร้างรายได้	20,000	1 %	1ปี	ไม่เกิน 50,000
4.ลดรายจ่าย	20,000	1 %	1ปี	ไม่เกิน 50,000
5.บรรเทาเหตุฉุกเฉิน	20,000	1 %	1ปี	ไม่เกิน 50,000

ตารางที่ 3 แสดงประเภทของการกู้ และวงเงินที่ปล่อยกู้ได้ในแต่ละครั้ง

ประเภทกิจกรรม	บุคคล		กลุ่ม	
	จำนวน(คน)	จำนวน(เงิน)	จำนวน(คน)	จำนวน(เงิน)
ค้าขาย	45	920,000	-	-
การบริการ	18	187,000	-	-
อุตสาหกรรมในครัวเรือน	-	-	-	-
อื่น ๆ	-	-	-	-
รวม	63	1,107,000	-	-

ตารางที่ 4 แสดงประเภทกิจกรรมที่กู้เงินไปลงทุน

3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านชุมชนเดชอุดม พัฒนา มีทั้งจำนวน 12 คน โดยแบ่ง เป็น ชาย 9 คน หญิง 3 คน คือ

ลำดับ ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	การศึกษา
1	พันเอกเสมอ คงมา	ประธานกรรมการกองทุน	ปริญญาตรี
2	พันโทเนตร จงเจือกลาง	รองประธานฯ	มัธยมศึกษาปีที่ 6
3	นายสังคม พรหมมาก	เลขานุการฯ	ปริญญาตรี
4	พันโทก้าน รวมฉิมพลี	เหรัญญิก ผช.เลขานุการ	มัธยมศึกษาปีที่ 4
5	นางอนงค์ อริยศ	นายทะเบียน	มัธยมศึกษาปีที่ 4
6	นางกนกรศ จิตตพานิช	ผช.นายทะเบียน	มัธยมศึกษาปีที่ 6
7	นายอำนาจ จันทร์वाद	กรรมการ	มัธยมศึกษาปีที่ 6
8	นายเฉลิม เพชกลาง	กรรมการ	มัธยมศึกษาปีที่ 6
9	นางเทียนจิตต์ แก้ววรรณ	กรรมการ	มัธยมศึกษาปีที่ 4
10	นายประหส์ วงศ์งาม	กรรมการ	มัธยมศึกษาปีที่ 6
11	นายสุพัฒน์ วิเศษภักดี	กรรมการ	มัธยมศึกษาปีที่ 6
12	ร.ต.เกียรติศักดิ์ ศรีกุล	กรรมการ	ปริญญาตรี

สำหรับการดำเนินงานกองทุนของคณะกรรมการที่ผ่านมา พบว่า การให้ความร่วมมือในการจัดการบริหารกองทุนเป็นไปอย่างดี เห็นได้จากเงินกองทุนที่ได้รับการบริหารอย่างถูกต้อง และบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้ตั้งไว้ ในส่วนของการทำงานของคณะกรรมการกองทุนในปัจจุบันเป็นแบบการเสียดสละ นั่นคือ ค่าตอบแทนการทำงาน เมื่อคิดเฉลี่ยออกมาแล้ว มีผลตอบแทนที่ไม่คุ้มค่าแก่คณะกรรมการกองทุน ในส่วนของศักยภาพในการทำงานของคณะกรรมการกองทุนนั้น ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความรู้ และมีประสบการณ์ในเรื่องของการจัดการ และการบริหาร เนื่องจาก คณะกรรมการกองทุนจำนวน 8 ใน 12 คน เป็น ข้าราชการบำนาญ ที่เคยทำงานในด้านของการจัดการ และ บริหารมาแล้ว จึงทำให้การบริหารงานกองทุน เป็นไปอย่างราบรื่น

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน

การตรวจสอบประวัติผู้กู้ การตรวจสอบโครงการที่เสนอของผู้กู้ ในบางกรณีของผู้กู้บางราย ไม่สามารถตรวจสอบได้อย่างชัดเจน เนื่องจากอุปสรรคที่ด้านการประสานงานกับทางธนาคาร และการให้ข้อมูลที่ไม่เป็นจริง ต่อคณะกรรมการกองทุน ทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของการติดตามผลการ

คำเนนการของผู้ขอู้ว่า ได้คำเนนการไปอย่างไร เกิดผลอย่างไรบ้างหลังจากที่ได้มีการอนุมัติเงินกู้ไปแล้ว

2. กระบวนการทำบัญชีของกองทุน

คณะกรรมการกองทุนส่วนมากไม่มีประสบการณ์โดยตรงเกี่ยวกับทำบัญชี ทำให้เป็นอุปสรรคในเรื่องของการจัดทำบัญชีประเภทต่างๆ กล่าวคือ บัญชีรายรับ-รายจ่าย กองทุนเงินออม สมุดบัญชีรายรับ-รายจ่าย กองทุน 1 ล้านบาท ทะเบียนคำขอู้ ทะเบียนคุมลูกหนี้ รายด้ว ทะเบียนคุมเงินฝากสัจจะ/ค่าหุ้น รายงานรายด้ค่าใช้จ่ายรายเดือน/รายปี ของกองทุนเงินออมและกองทุนเงินล้าน รายงานดุลประจำเดือนและปี นั้นเกิดความยุ่งยากขึ้น สำหรับผู้ที่มีรู้ด้านบัญชี ก็ไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้เนื่องว่า เวลาในการเข้ามาปฏิบัติงานนั้นมีไม่เพียงพอ โดยในปัจจุบันนี้ ทางคณะกรรมการกองทุนได้แก้ปัญหการจัดทำบัญชีที่ยุ่งยากและซับซ้อน โดยในบัญชีแต่ละรายการ จะมีการยึดหลักการของกรมอาชีวศึกษา ที่ได้เข้ามามีส่วนช่วยในเรื่องของการอบรมในการจัดทำบัญชี ตลอดจนถึงรูปแบบการจัดทำบัญชี ให้แก่คณะกรรมการกองทุน ซึ่งช่วยลดปัญหาความซับซ้อน และยุ่งลงได้บ้าง

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1.ผลทางตรง

จุดเด่น ประชากรส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารเรื่องกองทุนหมู่บ้านจากการประชาสัมพันธ์ของผู้นำชุมชน และทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดทำหรือเขียน โครงการเพื่อที่จะเสนอต่อคณะกรรมการกองทุนสามารถ สร้างงาน สร้างรายได้ และการพัฒนาอาชีพ ให้เกิดขึ้นภายในครอบครัวได้ โดยจำนวนสมาชิกทั้งหมด 231 ราย มีผู้ขอู้ และ ด้รับการอนุมัติเงินกู้จำนวน 63 ราย สามารถแยกเป็นอาชีพได้ คือ ค้าขาย กับการบริการ ผลดีต่อชุมชนคือ ทำให้เกิดกิจการใหม่ ๆ ขึ้น มีการแข่งขันของธุรกิจ มีการจ้างงานเพิ่มขึ้น การมีแหล่งเงินทุนทำให้คนที่ขาดโอกาสได้มีงานทำ มีธุรกิจของตนเอง ลดปัญหาการว่างงาน หรือปัญหาสังคมอื่นๆ

จุดด้อย โครงการที่เสนอด้สมาชิกส่วนน้อย ไม่ได้ดำเนินการตามทีเสนอโครงการทีได้เสนอไว้ต่อคณะกรรมการกองทุน ไม่เกิดสร้างงาน สร้างรายได้ การตรวจสอบเอกสารโครงการ การตรวจสอบพฤติกรรมของผู้กู้ รวมถึงความสามารถในการชำระหนี้กองทุน ให้เกิดข้อเสียขึ้นมาคือว่า ทำให้การหมุนเวียนสภาพคล่องของกองทุนเกิดการติดขัด ผู้ทีจะขอู้รายอื่น ต้องเสียเวลาในเรื่องของอนุมัติเงินกู้ เนื่องจากจำนวนเงินกู้มีไม่เพียงพอ และคณะกรรมการต้องเสียเวลาในการติดตามเงินคืน

ของผู้ที่ไม่สามารถชำระได้ตามระยะเวลาที่กำหนดได้ จึงเป็นผลเชื่อมโยงไปถึงการที่จะต้องหันไปพึ่งนายทุนนอกระบบ ในอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่ามาตรฐานจำนวนเงินกู้ที่ใช้ไป โดยผลเสียที่เกิดขึ้น เนื่องมาจาก การใช้เงินกู้ที่ผิดวัตถุประสงค์ เช่น การเขียนชื่อโครงการอย่างหนึ่งแล้วนำเงินกู้ในอีกกรณีหนึ่ง

2) ผลกระทบโดยตรง

จุดเด่น ประชาชนในชุมชนสนใจเข้าร่วมกิจกรรมโดยสมัครเป็นสมาชิกกองทุน และนำฝากเงินจำนวนมากทำให้กองทุนมีทุนสะสมเพิ่มขึ้น

จุดด้อย เกิดทัศนคติค้ำถัดระหว่างสมาชิกกับคณะกรรมการกองทุน และระหว่างสมาชิกกองทุนด้วยกันเอง ในกรณีการได้รับอนุมัติเงินกู้ หรือการได้รับอนุมัติจำนวนเงินน้อย

3) ผลกระทบโดยอ้อม

จุดเด่น คือ เศรษฐกิจโดยรวมภายในชุมชนพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น คือ เกิดการจ้างงาน มีเงินหมุนเวียนในชุมชนทำให้เกิดสภาพคล่อง คุณภาพชีวิตของสมาชิกภายในชุมชนดีขึ้น เนื่องจากการมีรายได้ เกิดการสร้างงานสร้างอาชีพ สามารถที่จะลดภาระหนี้นอกระบบของสมาชิกในชุมชนได้ระดับหนึ่ง

จุดด้อย คือ เกิดความไม่เชื่อถือไว้วางใจต่อการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน ว่ามีความโปร่งใสมากน้อยเพียงใดในเรื่องของการตรวจสอบ และการอนุมัติเงินกู้ของผู้ที่ขอกู้ ซึ่งในอนาคตอาจจะไม่ได้รับความร่วมมือด้านการพัฒนากองทุนและชุมชนจากสมาชิกกองทุน

ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B

1. ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของผู้ดูแลราย

จุดเด่น จากการนำเสนอโครงการที่ผู้ดูแลรายได้ดำเนินการปรากฏว่าผู้ดูแลรายมีความสามารถและมีประสิทธิภาพจากการดำเนินงานมาแล้ว เนื่องจากอาชีพส่วนใหญ่เป็นอาชีพที่ผู้ดูแลรายทำมาตั้งแต่สมัยก่อน ดังนั้นผู้ดูแลรายจึงมีความชำนาญในการดำเนินโครงการ อย่างเช่น การค้าขาย ได้มีการค้า

ขามาแล้วตั้งแต่ก่อนที่จะเริ่มมีการขอกู้เงินกองทุน จึงเป็นการนำเงินกองทุนไปเป็นทุนหมุนเวียน เพื่อให้เกิดสภาพคล่องของการดำเนินงานธุรกิจของผู้กู้

จุดค้อย ผู้กู้ยังใช้ประสบการณ์เก่าๆมาใช้ในการดำเนินกิจการไม่มีการนำความรู้ หรือประสบการณ์สมัยใหม่ เข้าใช้ในปรับใช้ในกิจการของผู้กู้เอง ทำให้ผลผลิตที่เกิดขึ้น ได้ผลไม่ดีเท่าที่ควร

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

จำนวนเงินที่ได้รับจากการกู้กองทุน

จุดเด่น สมาชิกกองทุนที่เสนอขอกู้เงินเพื่อพัฒนาอาชีพต่าง ๆ ได้แก่ ประเภทอาชีพค้าขาย มีจำนวน 45 ราย เป็นจำนวนเงิน 920,000 บาท ประเภทอาชีพรับจ้าง/ช่างและบริการ มีผู้กู้จำนวน 18 ราย เป็นจำนวนเงิน 187,000 บาท รวมเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 1,107,000 บาท โดยที่ผู้กู้เงินกองทุนส่วนใหญ่ นำเงินกู้เพื่อพัฒนาอาชีพเดิมที่ดำเนินการอยู่ เช่น ปรับปรุงและขยายกิจการ ซื่อวัสดุ อุปกรณ์ ค่าจ้างแรงงาน ซ่อมสินค้า/วัตถุดิบ และใช้เป็นทุนหมุนเวียน

จุดค้อย จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุน คือ จำนวนเงินที่ผู้กู้ได้จากกองทุนมี จำนวนไม่เพียงพอในการลงทุนทำกิจการที่เสนอตามโครงการที่ขอกู้สำหรับผู้กู้บางราย

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B

การทำกิจการอย่างถูกต้องของผู้กู้แต่ละราย

จุดเด่น ความรู้ และทักษะทางด้านการดำเนินกิจการประกอบอาชีพของสมาชิกที่กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน ส่วนใหญ่เป็นผู้มีอาชีพหลักของตนเองและครอบครัวอยู่แล้ว และมีความชำนาญ มีประสบการณ์ในอาชีพนั้น ๆ แต่ผู้กู้ยังขาดความสามารถในการพัฒนาศักยภาพของอาชีพเพื่อให้สินค้าและบริการมีคุณภาพเพิ่มขึ้น การได้รับการส่งเสริม การฝึกทักษะความรู้และวิทยาการใหม่ของอาชีพ รวมถึง การวางแผนบริหารจัดการ ด้านการตลาด จะทำให้ผู้กู้ประสบความสำเร็จในเชิงธุรกิจได้อย่างดี

จุดค้อย คือ ผู้กู้จำนวนไม่มากที่ได้มีการวางแผนงานที่เป็นระบบ คือ วางแผนการผลิต การตลาดและจำหน่าย เนื่องจากความถนัดหรือมีความชำนาญ และความรู้ด้านธุรกิจ การเงิน การบัญชีมีน้อย ทำให้การดำเนินงานจึงมักจะเป็นการประมาณการรายรับ-รายจ่าย กำไร-ขาดทุนในช่วงเวลาสั้น ๆ หรือการผลิตต่อครั้ง ด้วยเหตุนี้จึงส่งผลให้การดำเนินงานไม่มีระบบแบบแผนและวางเป้าหมายที่ชัดเจน

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B

1) ผลโดยตรง

จุดเด่น การนำเงินกองทุนที่ได้ขอกู้ ไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินงานอาชีพต่าง ๆ พบว่าผู้กู้ได้ผลตอบแทนเป็นรายได้และผลกำไรที่เพิ่มขึ้นจากเดิม เมื่อเทียบกับช่วงก่อนหน้า การกู้เงินกองทุน กล่าวคือ รายได้ที่เหลือจากหักค่าใช้จ่ายและต้นทุนแล้วมีเหลือเพียงเล็กน้อย เพราะต้นทุนการผลิตส่วนใหญ่มาจากแหล่งเงินกู้นอกระบบ ซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยสูง แต่เมื่อได้มีการขอกู้จากกองทุน ผู้กู้สามารถลดต้นทุนการดำเนินงานได้จำนวนมาก เพราะไม่มีภาระในการชำระหนี้จากแหล่งเงินกู้นอกระบบ ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

จุดด้อย การขาดความสามารถในการชำระหนี้คืนกองทุน ส่งผลกระทบต่อฐานะการเงินของกองทุน และสมาชิกกองทุนที่ต้องการกู้เงินเสียโอกาสที่จะใช้ประโยชน์จากแหล่งเงินทุน ซึ่งผู้ประสงค์ขอกู้หลายรายมีศักยภาพการดำเนินงานสูงกว่าแต่ขาดเงินทุนที่จะดำเนินการ

2) ผลกระทบโดยตรง

ผู้กู้ได้มีขยายกิจการ เนื่องจากได้รับพิจารณาอนุมัติเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำจากกองทุนหมู่บ้าน ดังนั้นเงินทุนจากการสนับสนุนของรัฐและเงินทุนส่วนตัว จะมีส่วนทำให้ผู้กู้นำไปขยายและพัฒนาอาชีพได้ เช่น ขยายกิจการค้าให้กว้างขวางขึ้น มีสินค้าหลากหลายประเภทกว่าพื้นที่ดำเนินงานเพิ่มขึ้นทำให้ผลิตสินค้าได้มากขึ้น รวมถึงจ้างแรงงานเพิ่มขึ้น

3) ผลกระทบโดยอ้อม

เกิดภาวะสร้างหนี้สินเพิ่มขึ้นในกรณีไม่ปฏิบัติตามโครงการที่เสนอ และไม่สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ได้

ผลการทดลองวิธีการใหม่

ผลการทดลองวิธีการใหม่ ทั้งที่โครงการริเริ่มเองที่ผู้ทำสารนิพนธ์ได้แนะนำหน่วยกองทุนหมู่บ้าน หรือการทำกิจการของผู้กู้โดยวิธีใดวิธีหนึ่ง ผลการทดลองวิธีการใหม่ พบว่า

- 3.1 โครงการส่งเสริมอาชีพสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
- 3.2 โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน
- 3.3 โครงการร่วมสำรวจสำมะโนประชากรในหมู่บ้าน(จัดทำ จปฐ.)

ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีดำเนินการ หมายถึง การจัดกลุ่มผู้ทำกิจการเดียวกัน โดยพิจารณาตัวแปรจากผู้กู้อาชีพการค้าขายภายในชุมชน สรุปได้คือ

การได้ผลผลิตที่ดี กล่าวคือ คุณภาพของผลผลิต ช่วยเพิ่มรายได้แก่กลุ่มผู้ผลิต การสร้างมูลค่าเพิ่มด้านราคา จะสามารถสร้างเสริมความรู้ด้านเทคนิควิชาการด้านการผลิตแก่กลุ่มผู้ผลิต และประชาชนทั่วไปและเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับชุมชนที่จะใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ เกิดการรวมกลุ่มกันทำงาน และช่วยกันแก้ไข รวมถึงการบรรเทาภาวะความยากจนได้

สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ

1. ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชนเศรษฐกิจพัฒนา

ผลที่เกิดจากการได้รับสนับสนุนแหล่งเงินทุนหมุนเวียน และการเกิดทุน พบว่า ประชาชนจำนวนมากของชุมชน มีโอกาสได้รับเงินทุนสำหรับพัฒนาอาชีพ ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น ครอบครัวมีสวัสดิภาพขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับอดีตที่ประชาชนมีปัญหาจากการขาดเงินทุนดำเนินงานต่างๆ และขาดโอกาสเข้าถึงบริการของรัฐ เช่น การขอสินเชื่อจากสถาบันการเงิน ทำให้ประชาชนหันไปใช้บริการเงินกู้นอกระบบ เกิดภาระหนี้สินตามมาจำนวนมาก ชาวบ้านมีความเข้าใจเกี่ยวกับระบบของกองทุน มีทัศนคติที่ดีต่อกองทุน มีการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ จัดสรรผลกำไรของกองทุนมีผู้นำที่มีความรู้ในการจัดทำกองทุน มีผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุน สมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือ

การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง ประชาชนมีอาชีพและรายได้เลี้ยงดูครอบครัวได้ตามอัตภาพและทรัพยากรที่ตนเองมีอยู่อย่างจำกัด และการที่ภาครัฐให้แหล่งเงินทุน มุ่งหวังให้ประชาชนมีการสร้างอาชีพและรายได้ แต่ได้ข้อถกเถียงหนึ่งได้ว่า ภาครัฐได้ส่งเสริมให้ประชาชนไม่สามารถพึ่งตนเอง โดยต้องรอรับการช่วยเหลือจากภาครัฐก่อนเสมอที่จะมีการพึ่งพาตนเอง

การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทาง จากการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพหลายกลุ่มที่มีความพร้อมของปัจจัยนำเข้าที่ดี แต่ระดับบุคคลที่รวมตัวกันยังขาดจิตสำนึกที่ถูกต้อง สิ่งที่ต้องเร่งพัฒนา คือ การกระตุ้นให้สมาชิกกองทุนและประชาชนของชุมชนมีจิตสำนึกที่ดี ให้เห็นประโยชน์ และร่วมกันพัฒนาให้การรวมกลุ่มมีความสามัคคี และเป็นปึกแผ่นมากยิ่งขึ้น

การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง ความพร้อมที่เป็นจุดเด่นชุมชนนี้ กล่าวคือ ทำเลที่ตั้ง โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ระบบสาธารณูปโภคอย่างเหมาะสม การได้รับความสนับสนุน จากรัฐ และองค์กรเอกชน ดี ได้แก่ เงินทุนสนับสนุนในโครงการพัฒนาด้านกลุ่มอาชีพ ด้านสวัสดิการชุมชน

ด้านพัฒนาโครงการสร้างพื้นฐาน ด้านปรับปรุงสภาพแวดล้อม การทำกิจการของสมาชิกผู้กู้เงินกองทุน เช่น ค้าขาย ช่างหรือบริการ พบว่า ผู้กู้ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่เคยทำกิจการมาแล้ว แต่ขาดเงินทุนหมุนเวียนเพื่อขยายกิจการ และมีผู้กู้จำนวนจํานวนน้อยเท่านั้นที่เป็นผู้ประกอบการมาแล้วและไม่ประสบผลสำเร็จ จึงกู้เงินกองทุนเพื่อทำอาชีพ สิ่งที่ผู้กู้ต้องการในเมืองต้นคือ มีเงินทุนสำหรับทำกิจกรรมในอาชีพได้อย่างต่อเนื่อง มีผลตอบแทนเพียงพอ และหมดภาระจากหนี้ในระบบ

ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

ปัจจัยด้านบวก

1. ความรู้ความสามารถของคณะกรรมการ ที่มีศักยภาพเพียงพอ ทำให้การทำความเข้าใจในเรื่องของกองทุนในด้านต่าง ๆ เพื่อชี้แจงแก่สมาชิกในกองทุน ได้ทราบ และมีความเข้าใจเป็นอย่างดี

2. ประสบการณ์ในด้านของการดำเนินการธุรกิจของผู้กู้ เป็นผลทำให้การดำเนินการประสบผลสำเร็จ ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพ และสามารถแข่งขันกับผู้ผลิตรายอื่นได้

3. ศักยภาพ และความได้เปรียบของทำเลที่ตั้งของชุมชน ที่อยู่ใกล้ศูนย์กลางความเจริญ ทำให้การพัฒนา และการดำเนินการในด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว และอุปสรรคเกิดขึ้นเป็นส่วนน้อย รวมถึง การเข้ามาพัฒนาของหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน มีส่วนสำคัญที่ทำให้สภาพของชุมชน และประชาชนในพื้นที่ มีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น

ปัจจัยด้านลบ

1. ความรู้สึกไม่พอใจของผู้ที่ไม่ได้รับอนุมัติเงินกู้หรือได้รับจํานวนน้อย การผู้ขาดรับผิดชอบส่วนรวมในเรื่องของการชำระเงินคืนเงินกู้ ทำให้โอกาสของผู้ที่จะขอผู้รายอื่น ที่มีความพร้อมในเรื่องของการจัดการ และการดำเนินงานตามโครงการที่ขอกู้ นั้น ต้องเสียโอกาสไป

2. การขาดความรู้ และประสบการณ์ในการจัดทำบัญชีของคณะกรรมการ มีส่วนทำให้เกิดความยุ่งยากในเรื่องของการจัดทำ และรายงานผล รวมถึง ความซับซ้อนในการทำบัญชี อาจจะทำให้ความถูกต้องและแม่นยำ มีความลดน้อยลง

3. การขาดความรู้ ความสามารถในการนำเอาวิทยาการสมัยใหม่ เข้ามาปรับปรุง และพัฒนา กิจการของผู้กู้ ส่งผลให้ผลผลิตที่เกิดขึ้นจากกิจการนั้น ได้ผลออกมาไม่ดีเท่าที่ควร ทำให้ศักยภาพการแข่งขันกับกิจการที่มีลักษณะการประกอบการเหมือนกันนั้น มีไม่เพียงพอ และการผลักดันให้ผลผลิต ขยายไปยังตลาดใหม่ๆ ก็ทำได้ยากขึ้น

การเกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้

การเชื่อมโยงทักษะความรู้กับสมาชิกผู้กู้เงินกองทุน ซึ่งมีลักษณะการประกอบอาชีพคล้ายๆ กัน จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในเรื่องของการนำเทคนิคต่างๆ ของแต่ละคน มาแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดการรวมตัว และเกิดการสามัคคี อีกทั้ง ยังช่วยลดการแข่งขันในเรื่องของการจำหน่ายสินค้าระหว่างสมาชิกด้วยกัน นอกจากนี้กลุ่มอาชีพต่าง ๆ จะประสานกับชุมชนใกล้เคียงในการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อพัฒนาให้เกิดผลิตภัณฑ์ประจำตำบลได้อีกทางด้วย

ความเข้มแข็งของชุมชน

ความเข้มแข็งของชุมชนตามแนวทางของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กำหนดตามแบบ บร.2 (แบบรายงานตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน) ดังนี้

1. ความสามัคคีภายในชุมชน ส่วนนมากเห็นว่าปัจจุบันความสามัคคี จะมีระดับปานกลาง เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนไป ผู้คนจะต่างคนต่างอยู่ ต่างรีบเร่งทำงานหาเลี้ยงตนเอง และครอบครัวมากกว่าจะเอาใจใส่คนอื่น
2. ความซื่อสัตย์ของสมาชิกชุมชน พบว่า ประชาชนของชุมชนนี้มีความซื่อสัตย์ระดับปานกลาง เป็นปัญหาที่เกิดมาจากคนกลุ่มเล็ก ๆ กล่าวคือ ในเรื่องของการเสนอโครงการของผู้กู้บางราย หรือ การกู้เงิน ไปผิดวัตถุประสงค์ เช่น กู้เงินเพื่อไปซื้อโทรศัพท์มือถือ หรือ มอเตอร์ไซด์
3. การยกย่องคนที่กระทำความดี ในชุมชน บทบาทของผู้ที่ทำความดี ไม่เด่นชัดเท่าที่ควร จากสภาพปัจจุบันของชุมชน คือการเป็นชุมชนเมือง วิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนอยู่แบบไม่ให้ความสำคัญกับผู้อื่น ในทางกลับกันหากมีผู้กระทำความเสียหาย ความผิดมากหรือน้อย ผิดจริงหรือไม่จริงก็มักจะถูกซ้ำเติม ด้วยเหตุนี้จึงไม่ค่อยมีบุคคลเข้ามาทำหน้าที่ตัวแทนชุมชน ไม่มีใครกล้าเสียสละเพื่อส่วนรวม
4. การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พบว่าการช่วยเหลือถืออยู่กันอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนมากแล้วมักที่จะสนใจในส่วนของตัวเองเสมอ ฉะนั้น การช่วยเหลือเอาใจใส่กันที่เห็นได้ในชุมชน ก็จะมีในกลุ่มครอบครัวที่สนิท หรือมีความ รู้จัก คู่กันเคยกันมาก่อนจริง ๆ เท่านั้น
5. การหาความรู้เพิ่ม และความสามารถในการประกอบอาชีพ ยุคปัจจุบันประชาชนให้ความสำคัญกับการเรียนของสมาชิกในครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนสภาพทางเศรษฐกิจ

และความเป็นอยู่ ทั้งที่อยู่ภายในชุมชนเอง และพื้นที่ภายนอก ทำให้เกิดแข่งขัน ผู้ที่มีความรู้ และความสามารถในการประกอบอาชีพมาก ก็จะมีรายได้เปรียบ และมีโอกาสกว่าผู้ที่รู้ และมีความสามารถน้อย

6. การมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพและรายได้ เพื่อเลี้ยงครอบครัวได้เท่าที่ความสามารถและข้อจำกัดของเงินทุนที่มี คนรุ่นใหม่ ๆ มีทางเลือกในการทำมาหากินมากขึ้น ประกอบกับมีการศึกษาคีขึ้น

7. ครอบครัวของสมาชิกชุมชนมีความอบอุ่น พบว่าครอบครัวอยู่กันเป็นครอบครัวเล็ก สมาชิกครอบครัว มีจำนวน 2 – 5 คน ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว ยังมีสภาวะการช่วยเหลือเกื้อกูลอย่างเห็นได้ชัด

8. การรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน การรวมกลุ่ม ในชุมชน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตั้งอะอมทรัพย์และกองทุน 1 ล้านบาท ซึ่งสมาชิกชุมชนมีบทบาทหน้าที่บริหารจัดการกองทุนด้วยตนเองแตกต่างกับกลุ่ม ในอดีตที่ไม่เอื้อประโยชน์แก่ประชาชนที่ยากจน หรือครอบคลุมผู้คนทุกสาขาอาชีพ นอกจากนี้ ยังมีการรวมกลุ่มอาชีพเสริมของคนในชุมชนคือ การทำเบเกอรี่ และ การทำสิ่งประดิษฐ์

9. การรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกชุมชน สมาชิกชุมชนจำนวนน้อยที่จะมีโอกาสแสดงความคิดเห็น แต่การรับฟังคำชี้แนะต่าง ๆ ก็มีอยู่ระดับปานกลาง สาเหตุที่ประชาชนไม่ค่อยเสนอความคิดเห็น ส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดความเชื่อถือในระบบผู้นำ

10. การช่วยเหลือเด็ก สตรี กลุ่มผู้ด้อยโอกาส พบว่ามีกองทุนให้การช่วยเหลือจากมูลนิธิ ต่าง ๆ และเทศบาล สนับสนุนทุนแก่เด็กนักเรียน และคนด้อยโอกาส เครื่อง่ายนตราราชสีมา และประชาสงเคราะห์จังหวัด ให้การช่วยเหลือคนชรา คนพิการ สำหรับกองทุนภายในชุมชน เช่นกองทุนสงเคราะห์หมู่บ้าน กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้สูงอายุ

11. ชุมชนมีผู้นำที่ยุติธรรม เห็นว่าผู้นำมีความน่าเชื่อถือ และมีความสามารถเป็นที่ยอมรับจากสมาชิกชุมชน โดยดูจากการให้ความร่วมมือของสมาชิกภายในชุมชน ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาความเจริญของชุมชนในทุกด้าน และพบว่าเมื่อมี สมาชิกจะต้องแก้ไขหรือช่วยเหลือบรรเทาปัญหาด้วยตนเอง

12. แผนงานที่เกิดจากสมาชิกชุมชน เช่น แผนการพัฒนาและปรับปรุงสภาพแวดล้อมของชุมชน แผนพัฒนาความเจริญด้านโครงสร้างสาธารณูปโภค ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้มีการร่วมมือกันพัฒนาแล้วประสานต่อไปยังหน่วยงานภาครัฐให้เข้ามาสนับสนุนงบประมาณในอดีตกระทั่งปัจจุบัน

ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น

การที่ชุมชนจะเข้มแข็งได้นั้นในทัศนะของชาวบ้านชุมชนเดชอุดมพัฒนาได้แสดงความคิดเห็นเป็นไว้ว่าจะต้องประกอบด้วยหลายองค์ประกอบซึ่งสามารถสรุปย่อๆ ได้ดังนี้

1. **ความสามัคคีภายในชุมชน** เรื่องของความสามัคคีในชุมชนของชุมชนเดชอุดมพัฒนา พบว่า มีความสามัคคีในระดับปานกลาง กล่าวคือ เมื่อมีการประชุม การขอความคิดเห็นเพื่อส่วนรวม จะมีสมาชิกบางส่วนที่แสดงความคิดเห็น หรือ ให้ข้อเสนอแนะออกมา และสิ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือ ความสามัคคีที่เกิดขึ้น จะอยู่เฉพาะที่ในบริเวณที่สมาชิกในชุมชน ที่มีการรู้จัก หรือคุ้นเคยกันมาก่อน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ก็จะเกิดขึ้น เป็นกลุ่มๆ เล็ก ๆ ในระดับครอบครัว หรือเครือญาติ ที่รู้จักกันเท่านั้น

2. **การมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้** ประชาชนที่อยู่ในชุมชนเดชอุดมพัฒนาส่วนมาก จะมีมีรายได้โดยเฉลี่ยตั้งแต่ 60,000 – 350,000 บาทต่อปี และอาชีพส่วนใหญ่ จะเป็นข้าราชการ หรือ พนักงานประจำ ซึ่งมีรายได้ประจำในแต่ละเดือนอยู่แล้ว นอกจากนี้ ยังมีอาชีพค้าขาย กับการบริการรับจ้าง ซึ่งบางส่วนนั้น ก็จะมีการทำเป็นอาชีพเสริมในเวลาเดียวกัน ในอดีตมีกลุ่มอาชีพต่าง ๆ มากมายแต่ยังไม่ เข้มแข็งพอ ยังขาดการบริหารจัดการที่ดี ทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ฉะนั้นแล้วในอนาคตควรจะมีการสร้างกลุ่มอาชีพเพื่อรองรับ เพื่อที่จะได้สอดคล้องกับการจัดตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน

3. **การมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม** พบว่าพวกชาวบ้านส่วนใหญ่แน่ใจ และมั่นใจในศักยภาพผู้นำในปัจจุบัน จากการเลือกตั้งคณะกรรมการของหมู่บ้าน ให้การลงคะแนนเสียงอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ จากประสบการณ์ในการทำงาน ทั้งด้านการจัดการ และการบริหารนั้น เป็นที่ยอมรับโดยทั่วกันของประชาชนในชุมชน รวมถึง ผู้นำชุมชน คือ ประธานนั้น มีบทบาทสำคัญในด้านต่างๆ สามารถนำปัญหา ข้อเสนอแนะที่ทางสมาชิก ได้แนะนำนั้น ก็ได้ประสานงานไปยังเทศบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้ชุมชน ได้รับการตอบสนองที่ดีจากหน่วยงานอื่นๆ

4. **การยกย่องผู้กระทำความดีในชุมชน** จากสภาพปัจจุบันของชุมชน คือการเป็นชุมชนเมือง วิถีชีวิตของประชาชนในชุมชนอยู่แบบไม่ให้ความสำคัญกับผู้อื่น พบว่ามีเป็นส่วนน้อยที่ยกย่องกันอย่างจริงจัง อีกรูปแบบคือการรับรู้แต่ไม่แสดงออกว่าชื่นชมยกย่อง ซึ่งเป็นปกติวิสัยของผู้ที่อยู่ในสังคมเมือง ที่มักจะไม่สนใจหรือยุ่งเกี่ยวกับเรื่องของผู้อื่น ในทางกลับกันหากมีผู้กระทำความเสียหาย ความผิดมากหรือน้อย ผิดจริงหรือไม่จริงก็มักจะถูกซ้ำเติม

5. การหาความรู้เพิ่มเติมของสมาชิก มีบ้างแต่จัดว่าระดับปานกลาง ผู้ที่มีความรู้ และความสามารถในการประกอบอาชีพมาก ก็จะมีรายได้เปรียบ และมีโอกาสกว่าผู้ที่มีรู้ และมีความสามารถน้อย ส่วนหนึ่งนั้นมีสาเหตุจากการไม่รู้จะหาความรู้จากไหน การขาดผู้นำในการแสวงหาความรู้ การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอาชีพต่าง ๆ กลุ่มอาชีพที่มีดำเนินอยู่ขณะนี้เกิดจากประสบการณ์ของคนรุ่นเก่าเองที่ได้ถ่ายทอดกันมาก

6. ครอบครัวยังมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้ากัน สภาพครอบครัวในชุมชนเป็นครอบครัวขนาดเล็ก - กลาง สมาชิกในครอบครัวเมื่อแต่งงานแยกครัวเรือนแล้วก็ยังอยู่ภายในชุมชนเดิมเป็นส่วนใหญ่ แต่ลักษณะความสัมพันธ์ก็จะเฉพาะกลุ่มครอบครัว หรือ กลุ่มคนที่รู้จักกันมาก่อน

7. การรวมตัวทั้งกลุ่มองค์กรประชาชน มีการรวมกลุ่มอาชีพเสริมของคนในชุมชนคือ การทำเบเกอรี่ และ การทำสิ่งประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ เพื่อเป็นอาชีพเสริมรองรับสำหรับสมาชิกในชุมชน แต่การรวมกลุ่มองค์กรประชาชนในชุมชนนี้ พบว่า ไม่ค่อยประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจาก สมาชิกส่วนมากในชุมชนนั้น มีงานประจำที่จะต้องรับผิดชอบอยู่แล้วเป็นจำนวนมาก ทำให้เวลาในการที่จะมารวมกลุ่มจึงไม่มี ทำให้ลักษณะการรวมกลุ่มของชุมชนนี้ จะเป็นไปได้ในรูปแบบของการทำอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิกในชุมชนเท่านั้น

ศักยภาพของผู้นำและสมาชิก ที่มีต่อการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก จะมีส่วนสำคัญที่ช่วยให้ การขอรับการสนับสนุนการช่วยเหลือด้านต่าง ๆ จากภาครัฐหรือภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ก็จะทำให้ง่ายรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

บทที่ 5

บทสรุป

วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนเดชอุดมพัฒนา ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ต.ในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษากระบวนการในการจัดการกองทุนของชุมชนเดชอุดมพัฒนา ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ว่ามีบรรลุถึงจุดมุ่งหมายโดยเงินกองทุน 1 ล้านบาท ยังคงอยู่
3. เพื่อศึกษาว่าในหมู่บ้านและชุมชนมีความเข้มแข็ง สามัคคี มีการช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน ร่วมมือ ร่วมใจ ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่างดีที่สุด
4. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ศักยภาพชุมชน ปัจจัยด้านบวกและปัจจัยด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน

วิธีดำเนินการ

ผู้ทำวิจัยได้ดำเนินการประเมินโดยได้ประยุกต์รูปแบบการประเมินแบบ ชิฟฟ์ โมเดล (CIPP) ของ Stufflebeam มาใช้ในการประเมินโครงการครั้งนี้ โดยกำหนดตัวชี้วัดขององค์ประกอบการประเมินสถานะแวดล้อม (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) ทั้งในระดับหมู่บ้านและระดับรายบุคคล กลุ่มเป้าหมายเป็นประชากรในหมู่บ้านที่ผู้ทำวิจัยเก็บข้อมูล คือกองทุนหมู่บ้านเดชอุดมพัฒนา ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วยคณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ทั้งที่ได้รับอนุมัติให้กู้ และสมาชิก ทั่วไป ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน ผู้อาวุโส ผู้นำกลุ่มอาชีพ ตลอดจนข้าราชการที่เกี่ยวข้อง จากนั้น ทำการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นขั้นตอน จึงดำเนินการติดตามการประเมินโครงการ จากผลการประเมินบริบทชุมชน และผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม และสรุปอภิปรายผล พร้อมทั้งเสนอข้อเสนอแนะ

ผลการดำเนินงาน

1. การดำเนินการปล่อยกู้ และการติดตามการชำระคืนเงินกองทุนหมู่บ้านชุมชนนครราชสีมา พัฒนา ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จ. นครราชสีมา ปล่อยกู้ไปจำนวนทั้งสิ้น 7 งวด มีผู้ที่ได้รับอนุมัติการกู้ทั้งสิ้น 63 ราย เป็นเงินจำนวน 1,107,000 บาท (ตั้งแต่เดือน มกราคม ถึง เดือน กรกฎาคม) ผลที่พบกล่าวคือ ผู้ที่ขอกู้ ที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้ และได้ดำเนินการตามโครงการที่ได้เสนอต่อคณะกรรมการกองทุน สามารถชำระเงินกู้ และดอกเบี้ยเต็ม 100 % แสดงถึง การเอาใจใส่ในการติดตามผลของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านนี้ได้อย่างชัดเจน
2. การดำเนินงานในด้านการจัดทำบัญชี แยกประเภทต่าง ๆ พบว่า อุปสรรคในเรื่องของการยึดรูปแบบบัญชี ว่าควรจะใช้รูปแบบใด การแก้ปัญหาในเรื่องนี้ของคณะกรรมการกองทุน คือการจัดทำบัญชีอย่างง่ายขึ้น เพื่อลดความซับซ้อน และความยุ่งยากในการบันทึกข้อมูล ในส่วนของระบบบัญชีที่ต้องจัดทำเป็นรายงานนั้น มีการอ้างอิงระบบบัญชีของกรมอาชีวศึกษา
3. การดำเนินกิจการของผู้กู้หลังจากที่ได้มีการขอกู้เงินกองทุน และอนุมัติเงินกู้แล้วนั้น มีผลโดยตรง คือ สามารถที่จะช่วยให้เกิดเงินทุนหมุนเวียนขึ้นภายในกิจการของผู้ที่ขอกู้ สภาพคล่องทางการเงิน เป็นไปอย่างรวดเร็ว และทำให้ภาระในการที่จะต้องไปชำระเงินกู้ในระบบลดน้อยลง นอกจากนี้ ยังเป็นการช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้กู้ในการดำเนินกิจการ ให้มีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น
4. กระบวนการในการคัดเลือก และการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้กู้บางประการ มีข้อจำกัดในเรื่องข้อมูลของผู้กู้บางประเด็น อย่างเช่น ภาระหนี้สินในการขอกู้จากแหล่งเงินทุนแหล่งอื่น การให้ข้อมูลที่ไม่เป็นจริงของผู้ที่ขอกู้ ทำให้การตรวจสอบ และพิจารณา มีความคลาดเคลื่อน รวมไปถึงการพิจารณาถึงคุณสมบัติ และความสามารถในการชำระเงินกู้คืนของผู้กู้ด้วย
5. เงินกองทุนที่สมาชิกได้ขอกู้ไปเพื่อพัฒนาอาชีพต่าง ๆ มีดังนี้ ประเภทอาชีพค้าขาย มีจำนวน 45 ราย เป็นจำนวนเงิน 920,000 บาท ประเภทอาชีพรับจ้าง/ช่างและบริการ มีผู้กู้จำนวน 18 ราย เป็นจำนวนเงิน 187,000 บาท รวมเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 1,107,000 บาท วัตถุประสงค์ส่วนใหญ่คือ เพื่อพัฒนาอาชีพเดิมที่ดำเนินการอยู่ เช่น ปรับปรุงและขยายกิจการ ซ้อมวัสดุอุปกรณ์ ค่าจ้างแรงงาน ซื้อสินค้า/วัตถุดิบ และใช้เป็นทุนหมุนเวียนในกิจการ

อภิปรายผล

การอภิปรายผลที่ได้จากข้อสรุปการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ตามวัตถุประสงค์ทั้ง 5 ทั้งด้านบวกและด้านลบ สรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อ 1 การเกิดกองทุนหมู่บ้านของกองทุนหมู่บ้านเศรษฐกิจชุมชนพัฒนา สามารถที่จัดได้อย่างสำเร็จจุดลงไปด้วยดี เนื่องด้วยจากความร่วมมือกันของประชาชนในชุมชน รวมถึงคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเศรษฐกิจชุมชน ผู้นำชุมชน ได้เข้าร่วมประชุมเพื่อทำประชาคมตามกระบวนการ และมีคณะกรรมการ เข้าร่วมเพื่อสังเกตการณ์ มีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจำนวน 420 คน รวมจาก 502 ครอบครัว ซึ่งให้เห็นได้ว่า ประชาชนมีความต้องการ ที่จะให้เกิดกองทุนขึ้นภายในชุมชนแห่งนี้ รวมทั้งมีความเข้าใจ และทราบถึงวัตถุประสงค์ของกองทุนเป็นอย่างดี และสามารถค้นพบว่า กองทุนนี้ จะเอื้อประโยชน์แก่ตนเองในด้านของการยกระดับคุณภาพ และสภาพความเป็นอยู่ที่สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อ 2 ระบบบริหารกองทุน การบริหารจัดการกองทุนของชุมชนเศรษฐกิจพัฒนา ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จะมีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน โดยการใช้เวทีประชาคมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา ถึงประสิทธิภาพความสามารถ และการนับถือของคนในชุมชน ในส่วนของการบริหารและการจัดการกองทุน ทั้งในด้านของการคัดเลือก การพิจารณาผู้ที่ขอกู้ ได้พิจารณาตามระเบียบข้อบังคับกองทุน แต่จะมีข้อติดขัดบางประการ เกี่ยวกับผู้กู้ในเรื่องของข้อมูล ที่เสนอต่อคณะกรรมการเมื่อยื่นเสนอโครงการขอกู้ ในบางส่วนนั้นมีข้อมูลที่ไม่เป็นความจริง เมื่อเกิดการอนุมัติการกู้แล้ว จึงทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการติดตามการชำระคืนเงิน เพราะผู้กู้ ไม่สามารถชำระคืนได้ตามกำหนด เนื่องจาก มีภาระจากหนี้ที่ผู้กู้กู้ยืมจากแหล่งเงินทุนนอกระบบอื่น ๆ

วัตถุประสงค์ข้อ 3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง ในชุมชนเศรษฐกิจพัฒนา ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ได้มีการรวมกลุ่มองค์กรเกี่ยวกับอาชีพขึ้นมา 2 กลุ่ม คือ กลุ่มงานประดิษฐ์จากวัสดุเหลือใช้ และ กลุ่มอาชีพเบเกอรี่ ซึ่งได้นำสมาชิกที่มีประสิทธิภาพ และมีความรู้ความชำนาญ ในกลุ่มอาชีพดังกล่าวทั้ง 2 เข้าร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเทคนิคขั้นตอน การดำเนินการในการผลิตผลิตภัณฑ์ขึ้นมา โดยมีการจัดเวทีชาวบ้านในระดับหมู่บ้านขึ้น เพื่อให้สมาชิกในกลุ่ม ได้พบปะ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ที่ผ่านมา จำนวน 3 ครั้ง ซึ่งผลที่ได้มาคือ เทคนิคและกระบวนการใหม่ ๆ แต่มีปัญหาดรงการขาดเทคโนโลยี และอุปกรณ์ที่เป็นส่วนประกอบในขั้นตอนของการผลิต รวมทั้งขาดการสนับสนุนด้านความรู้ใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้อง จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้ การรวมกลุ่มภายในชุมชน จึงมีการพัฒนาไปในทางที่ช้า และไม่มีความใหม่ ๆ เกิดขึ้น

วัตถุประสงค์ข้อ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม ในการรวมกลุ่มประชาชน หรือองค์กร ในชุมชนเขตอุดมพัฒนา ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ยังมีการรวมกลุ่มกันน้อย และไม่ค่อยที่จะประสบความสำเร็จ เพราะปัจจัยในเรื่องของตัวสมาชิกส่วนใหญ่ ซึ่งมีความรู้ความสามารถ แต่มีภาระหน้าที่การทำงานประจำ ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยน และพัฒนาศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของชุมชนได้อย่างเต็มที่ เมื่ออดีตนั้นทางชุมชนเคยมีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ เพื่อเสริมสร้างอาชีพเสริมให้กับสมาชิกในชุมชนมาแล้ว แต่จากปัญหาที่กล่าวมา ทำให้ต้องยกเลิกกลุ่มอาชีพนั้นไป

วัตถุประสงค์ข้อ 5 ศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชน สิ่งที่เด่นชัดที่สุด ที่แสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งของชุมชนนี้คือ ตัวผู้นำชุมชน และคณะกรรมการ ที่มีอยู่ โดยรวมแล้วประสิทธิภาพในเรื่องของการจัดการ และการบริหารงานชุมชนนั้น ทำได้อย่างดี พบได้จากการให้ความร่วมมือของสมาชิกในชุมชนด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาชุมชน กิจกรรมสร้างสรรค์ภายในชุมชน หรือแม้กระทั่งเรื่องของเงินกองทุนหมู่บ้าน เช่น ปัญหาการค้างชำระเงินกองทุน ปัญหาที่ผู้ขอกู้มีความขัดแย้งกับคณะกรรมการผู้พิจารณา ไม่เกิดขึ้น เหตุผลที่ศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนนี้ มีความเด่นชัด นั่นคือการคัดสรร และ เลือกรู้ ผู้นำของชุมชน โดยพิจารณาจากประสบการณ์ และที่สำคัญก็คือ การยอมรับนับถือ ไว้วางใจจากสมาชิกส่วนมากในชุมชน

ปัจจัยทางด้านบวกและ ลบที่ส่งเสริม และขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

ปัจจัยด้านบวก

1. ประสบการณ์ของคณะกรรมการผู้ทำงาน และ ตัวผู้กู้ในด้านการดำเนินกิจการ ส่งผลให้ผลที่ได้ออกมาอยู่ในระดับที่น่าพอใจ กล่าวคือ การจัดการ และการบริหารงานกองทุนเงินล้าน มีการปล่อยกู้ ชำระคืน จัดสรรดอกเบี้ย ได้ตรงตามกำหนดระยะเวลา และตามวัตถุประสงค์ การสร้างงานสร้างรายได้ และเพิ่มเติมส่วนที่ขาดหายของผู้กู้ สามารถที่จะยกระดับความเป็นอยู่ และสภาพทางเศรษฐกิจของผู้กู้ได้อย่างเป็นอย่างดี
2. ศักยภาพของภูมิศาสตร์ของชุมชนมีความเหมาะสม และได้เปรียบ เป็นชุมชนเมืองสามารถจะพัฒนาความเจริญได้อีกมาก เพราะมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ พร้อมอยู่แล้ว
3. การเข้ามาให้การสนับสนุน และช่วยเหลือ จากองค์กรต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริม และดำเนินงานโครงการต่าง ๆ ที่เป็นการพัฒนาชุมชน เช่น โครงการการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน ของทางเทศบาล , โครงการการลงทุนของภาคเอกชนในเรื่องการเข้ามาช่วยเหลือผู้ที่ย่อยโอกาส

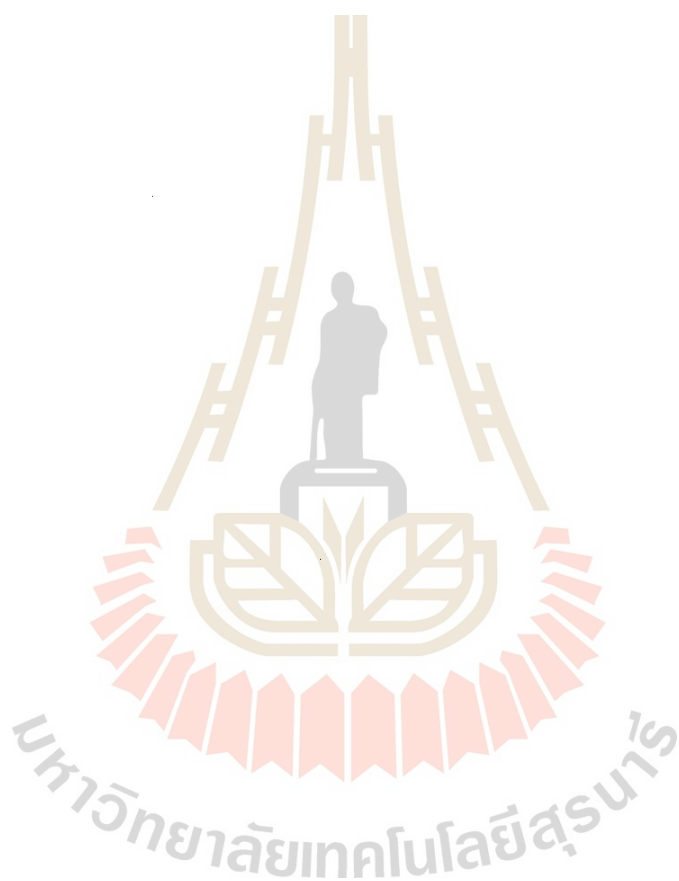
ปัจจัยด้านลบ

1. การกู้เงินนอกระบบเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานานในชุมชน เนื่องจากผู้มีอาชีพรับจ้าง ค้าขายรายย่อย มีเป็นจำนวนมากชน และมักจะพึ่งพาเงินกู้จากพ่อค้ายายทุน ซึ่งเป็นการกู้เงินระยะสั้น ๆ ดอกเบี้ยสูง คือร้อยละประมาณ 10 เพื่อที่เป็นทุนหมุนเวียนทำอาชีพ ผลตอบแทนจากอาชีพเกือบจะหมดไปกับการชำระหนี้หากไม่มีทุนก็กู้เพิ่ม ทุนหมุนเวียนเช่นนี้ ก็ไม่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนา และเพิ่มเติมรายได้แก่สมาชิก ได้อย่างเต็มที่
2. การรวมตัวเป็นกลุ่มองค์กร หรือประชาชน เกิดขึ้นได้ยาก เพราะ สมาชิก หรือ ผู้ที่มีความรู้ความสามารถนั้น ไม่สามารถที่จะแบ่งเวลาเพื่อมา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ได้ จากเหตุผลนี้ จะส่งผลให้ จิตสำนึกของประชาชนที่มีความเห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่า ที่จะเห็นแก่ส่วนรวม และส่งผลเสียต่อไปยัง การทำประชาคมในชุมชน ที่ประชาชนที่เข้าร่วมจะต้องแสดงความเห็น และ ข้อเสนอแนะที่เป็นส่วนรวมให้แก่ชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ผลตอบแทนแก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านนั้น ปัจจุบัน ยังไม่ได้รับการจัดสรรอย่างยุติธรรม เมื่อ เปรียบเทียบกับการทำงานของคณะกรรมการ ซึ่งเมื่อนำมาเฉลี่ยแล้ว ไม่ทำให้เกิดแรงกระตุ้นในการทำงานของคณะกรรมการ ฉะนั้นควรมีผลตอบแทนในด้านของการให้กำลังใจในการทำงาน คือ การมอบประกาศนียบัตรให้กับคณะกรรมการ โดยทางหน่วยงานเทศบาลเป็นผู้เข้ามาดูแล หรือ อาจจะมีการประกาศเกียรติคุณยกย่อง แก่ผู้ทำงานอุทิศตนถึงเป้าหมายของกองทุนเป็นต้น
2. การสนับสนุนความรู้ และประสบการณ์ ของคณะกรรมการ ควรจะจัดให้มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสามารถที่จะประสานงานได้อย่างดีกับทางชุมชน เช่นเทศบาล เข้ามาฝึกอบรม ให้คำแนะนำใหม่ ๆ แก่ ในเรื่องของการดำเนินการในด้านต่างๆ ในชุมชน เพื่อให้ภายในชุมชน มีแนวคิดใหม่ๆ ในการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพที่มีอยู่ ให้มีความแข็งแกร่งมากยิ่งขึ้น เช่นการเปิดตลาดให้สินค้าภายในชุมชนมีช่องทางจำหน่ายมากขึ้น
3. มาตรการในการตรวจสอบผู้กู้ และการติดตามการชำระเงินกู้ของผู้กู้บางราย ที่มีกรณีว่า ข้อมูลไม่ตรงความจริง แล้วมีปัญหาในการชำระเงินกู้ นั้น ควรจะมีการบัญญัติระเบียบให้มีช่องทางในการตรวจสอบมากขึ้น และควรมีหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดการ เรื่องของการตรวจสอบเข้ามามาส่วนช่วย ในเรื่องของการให้ความร่วมมือกับทางชุมชน สำหรับการตรวจสอบประวัติ และข้อมูลของผู้กู้

4. การส่งเสริมศักยภาพของชุมชนเกษตรพัฒนา ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัด นครราชสีมา นั้น ควรมีหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ เทศบาล เข้ามาแนะนำ หรือ จัดหาแหล่งตลาดใหม่ๆ ในการกระจายผลิตภัณฑ์สินค้าในชุมชน หรือติดต่อกับแหล่งกระจายสินค้า เช่น ห้างสรรพสินค้า ให้มีการนำผลิตภัณฑ์ในชุมชน เข้าไปจำหน่าย ซึ่งจะเป็นการเสริมศักยภาพของชุมชนที่เป็นจุดแข็ง คือความ เป็นชุมชนเมือง การหาตลาด เพื่อนกระจายสินค้าทำได้ง่าย ใกล้แหล่งความเจริญ เช่น ห้างสรรพสินค้า และ แหล่งชุมชนอื่น ๆ

บรรณานุกรม

- กฤษณพงษ์ จุฑากนก. 2540. รายงานการวิจัยความเข้มแข็งของชุมชน(เมืองและชนบท). นครราชสีมา : โรงพิมพ์สถาบันราชภัฏ .
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. 2541. การพัฒนาพื้นที่ และระบบชุมชนเมืองของประเทศ. กรุงเทพมหานคร : กองประสานการพัฒนาเมือง สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงานสำหรับ คณะอนุกรรมการสนับสนุน และติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดและ อำเภอเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำนัก เลขานุการคณะรัฐมนตรี. 32 หน้า
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้ง และดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ฉัตรชัย พงศ์ประยูร. 2527. ภูมิศาสตร์เมือง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ทวีศักดิ์ นพเกษร. วิกฤตสังคมไทย 2540 ถิ่นบทบาทวิทยาการกระบวนการ หนังสือชุด ชุมชนเข้มแข็ง ลำดับที่ 2. 2542. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนเพื่อ สังคม ธนาคารออมสิน. 34 หน้า
- ทิตยา สุวรรณชญ และกองวิจัยประเมินผล กรมการพัฒนาชุมชน. 2541. พัฒนาการ : ความคาดหวัง บทบาทของพัฒนากร คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน และเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- ไพศาล กิจเพชร. 2536, การพัฒนาชุมชน. นครราชสีมา : สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- วิจิต นันทสุวรรณ และ จ่านิง แรกพินิจ. 2541. รายงานการวิจัยประกอบร่าง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ประเด็น บทบาทของชุมชนกับการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (เอกสารอัดสำเนา)
- ศุริยา วีรวงส์ และคณะ. ม.ป.ป. รายงานการวิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนาเพื่อหา รูปแบบการปรับปรุงและส่งเสริมพฤติกรรมการกินของชาวชนบทภาค กลาง ระยะที่ 2 (2529-2531). (เอกสารอัดสำเนา)

อานันท์ กาญจนพันธุ์. 2544. วิธีคิดเชิงซ้อนในการวิจัยชุมชน พลวัตและศักยภาพ
ของชุมชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ
วิจัย. 240 หน้า

– <http://www.rajabhat.ac.th/village/index.html>

